

TRNAVSKÁ UNIVERZITA V TRNAVE
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Evidenčné číslo: 14759

**Aplikácia výchovy k manželstvu a rodičovstvu v podmienkach cirkevného
spoločenstva**

(Bakalárska práca)

2014

Simona Jáňová

TRNAVSKÁ UNIVERZITA V TRNAVE
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

**Aplikácia výchovy k manželstvu a rodičovstvu v podmienkach cirkevného
spoločenstva**

(Bakalárska práca)

Študijný program: Sociálna pedagogika a vychovávateľstvo
Školiace pracovisko: Trnavská univerzita v Trnave, Pedagogická fakulta, Katedra
pedagogických štúdií
Študijný odbor: Pedagogika
Vedúci práce/ školiteľ: Mgr. Ivan Podmanický, PhD.
Konzultant: Mgr. Ivan Podmanický, PhD.

Trnava, 2014

Simona Jáňová

POĎAKOVANIE

Ďakujem môjmu školiťovi a konzultantovi Mgr. Ivanovi Podmanickému PhD., za konzultácie, rady a pomoc pri písaní bakalárske práce.

ABSTRAKT

JÁŇOVÁ, S. *Aplikácia výchovy k manželstvu a rodičovstvu v podmienkach cirkevného spoločenstva*. [Bakalárska práca]. Trnavská univerzita v Trnave, Pedagogická fakulta; Katedra pedagogických štúdií; vedúci bakalárskej práce: Mgr. Ivan Podmanický, PhD. Trnava, 2014. 50s.

Bakalárska práca sa venuje Aplikácii výchovy k manželstvu a rodičovstvu v podmienkach cirkevného spoločenstva. Cieľom bakalárskej práce je možnosť uplatnenia sociálneho pedagóga v treťom sektore a využiteľnosť jeho kompetencií v praxi.

K splneniu cieľa sme použili metódu interview. Analýza výsledkov výskumu poukazuje na slabú využiteľnosť sociálneho pedagóga z dôvodu nevedomosti jeho kompetencií.

Kľúčové slová: Výchova. Kompetencia. Sociálny pedagóg. Cirkev. Manželstvo.

ABSTRACT

JÁŇOVÁ, S. Application of education to marriage and parenthood in conditions of the ecclesial community. [Bachelor thesis]. University of Trnava, Faculty of education; Department of educational studies; Head of the Bachelor thesis: Mgr. Ivan Podmanický, PhD. Trnava, 2014. The Bachelor thesis is dedicated to the education of marriage and parenthood in the conditions the ecclesial community. The aim of thesis is the possibility to apply social pedagogue in the third sector and the use of pedagogue's competences in practice. To meet the goal we have used the method of interview. The research analysis shows the poor applicability of the social pedagogue due to ignorance of its competences.50s.

Key words: Education. Competence. The social pedagogue. The Church. Marriage.

OBSAH

ÚVOD.....

1 Manželstvo a rodina.....

- 1.1 Inštitucionálny rozmer manželstva.....
- 1.2 Ciele a význam manželstva.....
- 1.3 Manželstvo z pohľadu vedných disciplín.....
  - 1.1.1 Manželstvo zo sociologického pohľadu.....
  - 1.1.2 Manželstvo z pohľadu antropológie.....
  - 1.1.3 Manželstvo z pohľadu psychológie.....
  - 1.1.4 Manželstvo z pohľadu teológie.....
- 1.4 Legislatívne ukotvenie manželstva v Slovenskej republike.....
- 1.5 Charakteristika rodiny.....
  - 1.5.1 Rodina v súčasnosti.....
- 1.6 Úlohy a funkcie rodiny.....

2 Príprava na manželstvo a rodičovstvo .....

- 2.1 Výchova k manželstvu a rodičovstvu v súčasnej edukácii.....
  - 2.1.1 Pojem výchova.....
- 2.2 Výchova k manželstvu a rodičovstvu v súčasnej edukácii.....
- 2.3 Koncepcia výchovy k manželstvu a rodičovstvu.....
- 2.4 Kompetencie sociálneho pedagóga a jeho možnosti pôsobenia v treťom sektore.....
- 2.5 Organizácie tretieho sektora.....

3 Cirkevné spoločenstvo.....

- 3.1 Vedenie katolíckeho spoločenstva.....
- 3.2 Príprava na manželstvo a rodičovstvo v cirkevných spoločenstvách.....
  - 3.2.1 Vzdialená príprava na manželstvo.....
  - 3.2.2 Blízka príprava na manželstvo.....
  - 3.2.3 Bezprostredná príprava na manželstvo.....

4 Prieskumná časť.....

- 4.1 Cieľ prieskumu.....
- 4.2 Parciálne ciele prieskumu.....
- 4.3 Prieskumná vzorka.....
- 4.4 Použité metódy.....
- 4.5 Priebeh prieskumu.....

5	Analýza a interpretácia výsledkov.....
5.1	Analýza výsledkov interview.....
5.2	Sociálny pedagóg a jeho využitie v treťom sektore.....
5.2.1	Analýza oblasti Sociálny pedagóg a jeho využitie v treťom sektore.....
5.3	Aktivity, podujatia na tému manželstvo a rodičovstvo
5.3.1	Analýza oblasti Aktivity, podujatia na tému manželstvo a rodičovstvo
5.4	Dôvody chodenia na stretnutia.....
5.4.1	Analýza oblasti Dôvody chodenia na stretnutia
5.5	Zhrnutie výsledkov z analýzy
	ZÁVER.....
	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY.....
	PRÍLOHY.....

ZOZNAM SKRATIEK

a i.	a iné
et al.	a iní
LPP	Liga pár páru- občianske hnutie
resp.	respektíve
Tab. 1	tabuľka jedna
Tab. 2	tabuľka dva

TABUĽKA

Číslo tabuľky	Názov tabuľky	Číslo strany
Tab. 1	Ukazovatele maritalného správania na Slovensku	
Tab. 2	Ukazovatele fertilitného správania na Slovensku	

ÚVOD

Impulzom pre napísanie práce, ktorá sa zaoberá aplikáciou výchovy k manželstvu a rodičovstvu v podmienkach cirkevného spoločenstva bola momentálna situácia sociálneho pedagóga v praxi. Jeho využitie tvorí v súčasnosti len malé percento.

Naším zámerom bolo odhaliť, zistiť príčiny, dôvody tejto situácie, konkrétne v oblasti cirkevného spoločenstva.

Naša práca je rozdelená na teoretickú a praktickú časť. Teoretická časť obsahuje tri kapitoly, z ktorých každá obsahuje i svoje podkapitoly. V prvej časti bakalárskej práce sa sústreďujeme na ciele, význam, manželstvo z pohľadu rôznych vedných disciplín, legislatívnej ukotvenie manželstva a všeobecne i na rodinu. V druhej časti venujeme svoju pozornosť základným pojmom z oblasti prípravy na manželstvo a rodičovstvo, výchovu, koncepciu výchovy k manželstvu a rodičovstvu, kompetenciám sociálneho pedagóga v treťom sektore, organizáciám tretieho sektora. V tretej časti definujeme cirkevné spoločenstvo, blízku, bezprostrednú a vzdialenú prípravu na manželstvo.

1 MANŽELSTVO A RODINA

1.1 Inštitucionálny rozmer manželstva

Manželstvo je monogamné inštitucionalizované spolužitie muža a ženy. Charakterizuje ho vzájomné spojenie dvoch protipólov, ktoré sa telesne i duševne odlišujú. Aj napriek tejto rozdielnosti sú schopní a pripravení utvoriť jednotný celok (Rozinajová, J., 1989).

„Šťastné manželstvo je spojením dvoch ľudí, ktorí si dokážu odpúšťať“ (Eldredge, 2011, citovaný podľa Ruth Bell Graham, str. 216).

Baroš J. (1988) charakterizuje manželstvo ako dynamickú, komplexnú a relatívne uzavretú štruktúru vzťahov muža a ženy. Podľa autora je to najintímnejší vzťah dvoch milujúcich sa partnerov opačného pohlavia.

Pred uzavretím manželstva si často manželia kladú otázku, ktorá vyjadruje ich obavy a pochybnosti. Pýtajú sa: „Bude naše manželstvo trvalé, verné, radostné?“ Uvedomujú si, že manželstvo je veľmi zložitý, citlivý systém vzťahov, ktorý je podmienený vzájomným úsilím muža a ženy. Manželstvo ako komplexný pojem je v súčasnosti predmetom psychológie, medicíny, práva, pedagogiky, sociológie a iných vedných odborov (Baroš, J., 1988).

1.2 Ciele a význam manželstva

Manželstvom vzniká spoločenstvo lásky. Človek potrebuje prijímať, pokiaľ dáva. Potrebuje byť milovaný. Láska dáva životu skutočný rozmer. Šťastný, radostný, spokojný život je podmienený životom človeka v páre, spojenom bezpodmienečnou láskou (Rozinajová, H., 1980).

Nasledujúcim cieľom manželstva je možnosť ponúknuť pohlavné nažívanie. Sexuálny život v manželstve nie je cieľom, ale len prostriedkom šťastia dvoch milujúcich sa ľudí. Manželia sa počas sexuálneho styku musia naučiť sexuálnej zdravej etike, ktorá je podmienená vzájomnou príťažlivosťou. Práve príťažlivosť a láska robia sexuálny život medzi niektorými neopísateľnou eufóriou, zatiaľ čo u iných len obťažujúcou povinnosťou (Rozinajová, H., 1980).

Faktory ovplyvňujúce stabilitu manželstva (Gabura, J., 2006):

- vzájomná náklonnosť a pripútanosť: (emocionálna stránka partnerského vzťahu - "primárna interakcia"), to znamená základný citový náboj ako prvoradý zdroj stability
- rozumová úroveň, charakter, citovosť i somaticko-psychický stav: chápeme ako významné predpoklady mnohostranných adaptačných procesov, udržiujúcich vnútorné funkcie manželstva v prijateľných hraniciach
- úplná zrelosť a kultúrnosť dvojice: prejavuje sa vo vlastnostiach, ako je charakter, racionalita, intelekt, schopnosť určovať perspektívy a správny postup
- "biologický súlad", zdravotný a telesný stav: sú do istej miery podmienené životosprávou a psychicko-hygienickými návykmi.

Hraničným faktorom je chápanie rodiny a manželstva spoločnosťou, resp. ako spoločnosť rieši problémy v týchto inštitúciách.

V súčasnosti sa hovorí len o malom počte šťastných a verných manželstiev. Preto sa pýtame, čo držalo pohromade manželstvá našich starých rodičov a prarodičov? V minulosti boli manželia nútení vydržať spolu v dobrom i v zlom, pretože manželstvo prispievalo k zlepšeniu emocionálnej, ekonomickej i sexuálnej stránky partnerov. Žena by nebola bez muža akceptovaná spoločnosťou a deti by týmto spôsobom neuživila. Muž by nemal potomkov, a ani dostupný pravidelný sex. Dnes však vládne v spoločnosti sloboda. Početnosť rozvodov nie je hanba ani ekonomický pád. Žena sa dokáže o seba a deti postarať úplne sama. Muž môže mať deti aj bez manželstva a mimomanželský sex je neobmedzený a všeobecne tolerovaný. Vytvoriť si rodinu a žiť s ňou náš každodenný život je osobná zodpovednosť, ktorú za nás nik neprevezme (Gabura, J., 2006).

Dôležitým, základným cieľom manželstva je mať spoločné deti. Táto túžba je vrytá v človeku už od jeho narodenia. Príroda sa postarala o to, aby každý zdravý jedinec mal svoje potomstvo. Rodičovstvo je mocný cit. Charakterizujeme ho ako najsociálnejšiu úlohu človeka. V neposlednom rade patrí medzi ciele manželstva i vzájomná pomoc. To platí i v prípade, že manželstvo bolo bezdetné. Vo väčšine prípadov deti vyrastú a založia si vlastné rodiny. Povinnosť manželov spočíva vo vzájomnej pomoci počas celého manželstva. Po rokoch spolužitia sa táto povinnosť znásobuje. Čo sa týka pohlavnej stránky manželstva, táto oblasť je oblasť ochudobnená o intenzitu. Tak manželov spája iba láska a ochota si vzájomne pomáhať. Tejto oblasti manželstva je potrebné venovať

pozornosť od útleho začiatku. Neskôr by sa to mohlo negatívne prejavovať (Rozinajová, H., 1980).

Manželstvo je neustále vyvíjajúci sa vzťah, ktorý podlieha osobitnému vývinu. Tento vývin môžu manželia veľmi silne ovplyvňovať. Čo z toho vyplýva? Povinnosťou každého manželského spolužitia je prejavovanie si vzájomnej náklonnosti, vernosti, pomoci, ochoty, obety, ohľaduplnosti, taktnosti, rešpektu a lásky. Snažia sa o to, aby sa ich erotická príťažlivosť nevytratila. Pestujú si ju starostlivosťou o vlastné telo. Majú silnú túžbu si vytvoriť pokojný domov, kde sa všetci stretávajú a kam sa všetci radi vracajú (Rozinajová, H., 1980).

Myslím si, že manželstvo v súčasnej dobe stráca svoj zmysel a význam. V porovnaní s minulosťou by sa dalo povedať, že partneri už manželstvo nepotrebujú. Stále viac mladých párov žije nemanželským spôsobom života, čo je veľmi smutné. V mnohých prípadoch sú týmto štýlom vychovávané aj ich deti.

1.3 Manželstvo z pohľadu vedných disciplín

V nasledujúcom texte sa budeme zaoberať manželstvom z pohľadu sociológie, antropológie, psychológie a teológie.

1.3.1 Manželstvo zo sociologického pohľadu

Sociológia chápe manželstvo ako inštitucionálnu formu dohody (Keller, J., 1995). Zaoberá sa sociálnymi rolami a ich kultúrnou podmienenosťou. Manželstvo v sociologickom ponímaní je najrozsiahlejšou formou spoločného spolužitia medzi partnermi opačného pohlavia. Jeho podstatný význam spočíva v tom, že je zväzkom, ktorý uspokojuje základné biologické a sociálne potreby muža a ženy (Mlčák, Z., 1996).

1.3.2 Manželstvo z pohľadu antropológie

Antropológia je vedou, ktorá sa cieľavedome zaoberá o všetko čo je ľudské, s veľkým zameraním na kultúrne vzťahy, zatiaľ čo ostatné vedy sústredia svoju pozornosť priamo na človeka. Antropológia je vedou zaoberajúcou sa nielen tradičnými spoločnosťami, ale aj kultúrou západnej spoločnosti. Manželstvo sa z pohľadu

antropológie chápe ako nepokrvné príbuzenstvo, tzv. zoskupenie. Ide o legalizovaný, spoločnosťou rešpektovaný sexuálny vzťah medzi partnermi opačného pohlavia. Pričom sa predpokladá, že si v budúcnosti založia svoju rodinu (Skarupská, H. 2006).

V tejto oblasti rozlišujeme rôzne typy a spôsoby uzatvorenia manželstva (Skarupská, H.2006):

- Monogamné manželstvo: najfrekvencovanejší typ manželstva, vyjadrujúci vzťah muža a ženy.
- Polygamné manželstvo: najcharakteristickejším spoložitím jednej osoby s viacerými partnermi. Polygamné spoložitie má dve formy: polyandriu (jedna žena s viacerými mužmi) a polygamiu (jeden muž s viacerými ženami). Polygamické manželstvo sa delí taktiež na simultatívne, kedy je spoložitie s viacerými partnermi počas určitej doby, alebo postupné, v ktorom sú partneri získavaní postupne.
- Endogamné manželstvo: nachádza sa v centre nejakej skupiny.
- Exogénne manželstvo: vyjadruje uzavretie manželstva medzi dvoma členmi odlišných skupín.
- Levirátne manželstvo: znamená, že brat zomrelého muža sa musí oženiť s jeho ženou. Pričom náhodní potomkovia budú považovaní za jeho vlastné deti.
- Sororátne manželstvo: opačný prípad levirátneho manželstva, čiže sestra zomrelej ženy sa musí vydať za jej manžela.

Skupnik J. (2002) uvádza, že manželstvo je kultúrne variabilné. Preto je veľmi ťažko charakterizovať manželstvo z pohľadu antropológie. Vyslovuje však všeobecné tvrdenie, že manželstvo predstavuje sociálnu inštitúciu, v ktorej sú realizované rôzne role, a prítomné určité normy a hodnoty. Manželstvo umožňuje, ale aj obmedzuje prístup k sexu, a práve to ho robí vzácnym. Vnímame to ako systém odmien, získaných za činnosti, ktoré sú nevyhnutné na prežitie a reprodukciu spoločnosti.

1.3.3 Manželstvo z pohľadu psychológie

Manželstvo je zložitým spoločenským putom. Tvorí ho kompletný rad objektívnych a subjektívnych vlastností. Práve subjektívne vlastnosti obsahujú najsilnejší vplyv. Z psychologického pohľadu je skutočný vzťah založený na vedomí, ktoré sa rozvíja u ľudí postupne. V počiatku sa tvoria iba zhluky vedomostí z nevedomého života. Tieto zhluky sa následne zlučujú do ucelenej vedomosti. V tomto štádiu je osoba pripravená vytvoriť

vzťah. Podstatu vedomosti tvorí uvedomenie si odlišnosti vlastného ja s inými ľuďmi. I napriek zakorenenej schopnosti človeka tvoriť vzťahy má neustály počet neujasnených vedomostí, ktoré mu sťažujú nadviazať kvalitný vzťah. Príliš subjektívnosti voči druhej osobe tvorí väčšinou klamný dojem. Práve z tohto dôvodu sa uzavreté manželstvá z nedostatočnej vedomosti stávajú čím ďalej slabším slobodným výberom, napríklad dôsledkom vášnivej zaľúbenosti (Pindel, R., 2004).

Rodičia majú neraz silný vplyv na výber partnera svojho dieťaťa. Jedná sa o istý vplyv nevedomosti, pričom dieťa prirodzene inklinuje k podobnému charakteru svojich rodičov. K vzorovému typu manželstva dochádza vtedy, ak je medzi partnermi vzájomná príťažlivosť, silný sexuálny pud, a neovplyvňovanie ich vzťahu rodičmi.

U človeka sa vedomosť začína rozvíjať v strednom období jeho života, keď už vlastní početné množstvo osobných skúseností. Toto je prirodzený biologický jav, keď vzniká nemálo životných zmien. Myslenie sa mení na konzervatívne, vôľa na zvyky, náruživosť na povinnosť. V tomto období dochádza ku konfliktu vedomosti s nevedomosťou. Manželia si plne uvedomujú svoju odlišnosť a nechtiac dávajú priestor prvým vzťahovým krízam. Samozrejme, že nie u všetkých. Veľmi častým prípadom je, že jeden z partnerov má tendenciu sa silno nadviazať na vyzretejšieho partnera. Tu nastáva závislosť. Pre niekoho výhodná, pre iného nevyhovujúca situácia.

K tomu, aby vznikol kvalitný stav manželstva je nevyhnutnosť prekonávať každé životné obdobie rozvážne, trpezlivo a s láskou. Každé obdobie má svoj psychologický charakter. Cieľom prekonania týchto prekážok je absolútny vrchol spokojnosti a šťastia bez prítomných disfunkcií (Pindel, R., 2004).

1.3.4 Manželstvo z pohľadu teológie

Manželstvo je z pohľadu teológie chápané ako trvalý zväzok muža a ženy, ktorý je uzatvorený pred Bohom. Obaja partneri majú krst, čím manželstvo nadobúda sviatosť. Cieľom manželstva by mala byť celoživotná vzájomná pomoc, obeta, podpora, a bezpodmienečná láska. Muž v manželstve predstavuje hlavu rodiny. To znamená, že má plnú zodpovednosť za svoje deti, manželku a duchovné vedenie k náboženským hodnotám. Manželstvo je chápané ako základ, na ktorom je potrebné stavať. Dvaja ľudia, prítomní v manželskom zväzku, by si mali byť vzájomnou oporou, emocionálnym bezpečím, motiváciou, životnou silou. Pri existujúcich problémoch je nevyhnutné bezprostredné

úsilie k záchrane manželstva. Rozvod sa pokladá za krajné, posledné riešenie v prípade fyzického, sexuálneho zneužívania detí, partnera alebo v prípade nevery (Mlčák, Z., 1996).

V súčasnej dobe sa manželstvo chápe rôzne. Niektorí ľudia ho podceňujú, odmietajú, nepotrebujú žiadny úradný papier. Iní ho rešpektujú, ale rozvod je pre nich najrýchlejším a najľahším riešením závažných problémov. V neposlednom rade je to skupina ľudí, ktorá berie manželstvo za závažný, trvalý krok. Základom manželskej zmluvy je práve manželský sľub, spečatený Bohom. Manželstvo sa končí smrťou jedného z manželov (Mlčák, Z., 1996).

1.4 Legislatívne ukotvenie manželstva v Slovenskej republike

Aby mohlo byť manželstvo právoplatne uzavreté, musí spĺňať určité predpoklady platné v danej krajine. V Slovenskej republike v Zákone o rodine je manželstvo definované:

§1

„Manželstvo je zväzok muža a ženy, ktorý vzniká na základe ich dobrovoľného a slobodného rozhodnutia uzavrieť manželstvo po splnení podmienok ustanovených týmto zákonom. Účelom manželstva je vytvoriť harmonické a trvalé životné spoločenstvo, ktoré zabezpečí riadnu výchovu detí. Muž a žena, ktorí chcú spolu uzavrieť manželstvo, majú vopred poznať navzájom svoje charakterové vlastnosti a svoj zdravotný stav“ (Zákon č. 36/2005 Z. z.).

§2

„Manželstvo sa uzaviera súhlasným vyhlásením snúbencov pred orgánom obce alebo mestskej časti, ktorá vedie matriku, alebo pred orgánom registrovanej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti. Snúbenci verejne a slávnostným spôsobom v prítomnosti dvoch svedkov vyhlásia, že uzavierajú manželstvo“ (Zákon č. 36/2005 Z. z.).

1.5 Charakteristika rodiny

Rodina je malá spoločenská skupina, v ktorej hrajú hlavnú úlohu matka a otec. Je to relatívne trvalý celok, ktorý podlieha dynamickým premenám. Premeny najčastejšie

súvisia s priebehom života jednotlivcov, ktorí ju tvoria. Opiera sa o vžitú spoločenskú tradíciu a vytvára svoje vlastné tradície (Gáborová, L., 1999).

Rodinu definujeme ako spoločensky schválenú formu stáleho súžitia osôb, ktoré sú spútané manželskými, pokrvnými alebo adoptívnymi zväzkami. Zväzky sú tvorené na základe vzájomných citových väzieb. Rodina je miesto, kde sa narodíme, vyrastáme a ako dospelí si zakladáme svoje vlastné rodiny. Každý máme v živote dve rodiny. Rodinu, v ktorej sme vyrastali, a tú, ktorú si zakladáme. Každá rodina je iná, ale majú jeden charakteristický spoločný znak, a to, že ovplyvňujú človeka na celý život. Človek v nich prežíva všetky fázy svojho života (Krajčová, N., 2005).

Rodina svojím usporiadaním vzťahov v mikroprostredí vytvára obojstranné výchovné pôsobenie a zakladá si svoj vlastný rodinný štýl. Na strane dieťaťa vytvára základ jeho osobnostných vlastností a naopak u dospelých tieto vlastnosti dotvára. Pri narodení dieťaťa dochádza k zmenám v zložení rodiny. Vznikajú nové interakcie s dieťaťom i medzi dospelými. Rodina si vytvára istý štýl, ktorý ju sprevádza a charakterizuje (Gáborová, L., 1999).

Keď sa narodíme, vyrastáme v orientačnej rodine, v ktorej sme objektom výchovy. Zostávame s ňou emocionálne spojení po celý život. Neskôr si zakladáme reprodukčnú, vlastnú rodinu, v ktorej preberáme rodičovské roly, úlohy. Najčastejšou vyskytujúcou rodinou je nukleárna rodina (dvojgeneračná- rodičia a deti), menej je viacgeneračných rodín, ktoré zahŕňajú aj prarodičov, súrodencov a iných príbuzných (Krajčová, N., 2005).

Účinkom globalizácie sa slovenská rodina neustále vyvíja a mení. Z celospoločenského pohľadu zohráva rodina významnú úlohu, ktorá v silnej miere ovplyvňuje celospoločenskú tradíciu a výchovu jej členov k hodnotám. Udržiava existujúce úrovne kultúry a zachováva spoločenské hodnoty (Cabanová, V., 2006).

Rodina je prvá sociálna skupina, v ktorej si dieťa osvojuje základy, vzory správania, schopnosti, hodnoty a postoje. Predstavuje štart do širšej spoločnosti. Na základe vzájomných vzťahových väzieb medzi členmi rodiny podriaďuje svoje vlastné záujmy a učí sa robiť kompromisy v oblasti vrstovníckych skupín, v ktorých kooperuje. Tvorivosť, aktivita a podpora rodiny umožňuje dieťaťu ľahšie sa vžiť so sociálnym prostredím. Týmto spôsobom sa podporuje sociabilita a socializácia (Cabanová, V., 2006). Typickým znakom rodiny je úplnosť.

Na základe tohto aspektu rozlišujeme rodinu na (Krajčová, N., 2005);

- Úplnú: rodina, v ktorej žijú obaja rodičia a minimálne jedno alebo viac detí.

- Neúplnú: rodina, v ktorej chýba jeden z rodičov. Neúplná rodina vzniká rozvodom manželstva, úmrtím jedného z rodičov, narodením dieťaťa mimo manželského zväzku, odchodom partnera.
- Doplnenú: vzniká novým sobášom po rozvode alebo po ovdovení.

Rodina vzniká na základe prirodzenej túžby, potreby každej ženy a každého muža dávať a prijímať lásku. Láska v rodine pozostáva zo vzájomnej spolupatričnosti a zodpovednosti. Láska je jadrom každého rodinného života. Bez lásky rodina nedokáže fungovať. Láska je najintenzívnejšie pozitívne prežívanie človeka. Je hlbokým, nezištným, úprimným vzťahom k partnerovi (Prevendárová, J., 1996).

Rodinu a lásku nemožno oddeliť, pretože rodina sa rodí z lásky. Ona je jediným liekom na každodennú ťažobu života. Človek potrebuje niekam patriť. Niekam, kde človek zostáva človekom. Potrebuje cítiť, že v tomto svete nie je sám. Myslíme si, že o nič by sme sa nemali starať tak ako o rodinu. Najdôležitejší sú naši príbuzní, ktorí tvoria základ nášho života (Lofaj, J., 2003).

1.5.1 Rodina v súčasnosti

Oslabenie rodiny môžeme zaznamenať štatistickými údajmi o demografickom správaní slovenských obyvateľov, ktoré je zaznamenané v tabuľke č. 1 a v tabuľke č. 2. Za posledné dve desaťročia výrazne klesol počet sobášnosti, pôrodnosti a rapídne sa zvýšila rozvodovosť. Nárast počtu mimomanželských detí je veľmi výrazný. Z troch sociologických celoslovenských výskumov plynie fakt, že početné množstvo obyvateľov má k manželstvu komplikovaný, až rozporuplný vzťah. Viaceré zahraničné výskumy zvyrazňujú pozitívny vplyv religiozity na život v rodine.

Malá časť obyvateľstva považuje manželstvo buď za zastarané, alebo je toho názoru, že by sa manželstvo nemalo uzatvárať na celý život. Väčšina obyvateľstva tvrdí, že je jedno kde partneri žijú, ale hlavne im to musí fungovať. Výsledky výskumov ukazujú, že slovenskí obyvatelia majú veľmi benevolentný postoj ku kohabitáciám i k sexuálnym stykom u neplnoletých detí. Z demografického hľadiska má rodina zodpovednosť za obnovu generácie a za priaznivú vekovú štruktúru obyvateľstva (www.mostykrodine.sk).

Ukazovateľ	1990	2010
Počet sobášov	40435	25415
Počet sobášov na 1000 obyvateľov	7,6	4,7
Priemerný vek pri sobáši – muži	25,9	31,9
Priemerný vek pri sobáši – ženy	23,1	28,8
Počet rozvodov	8867	12015
Počet rozvodov na 1000 obyvateľov	1,7	2,2
Index rozvodovosti	21,9	47,3

Tab. 1 Ukazovatele manželstváneho správania na Slovensku.

Ukazovateľ	1990	2010
Živonarodení	79989	60410
Úhrnná plodnosť	2,09	1,40
Podiel živonarodených mimo manželstva (%)	7,7	33,0

Tab. 2 Ukazovatele fertilitného správania na Slovensku.

1.6 Úlohy a funkcie rodiny

Rodina je historické miesto, kde sa odráža celkový ekonomický aj kultúrny vývoj spoločnosti. Je to miesto, v ktorom sa prvýkrát stretávame s pojmami, ako sú vzťahy, financie, autorita, poslušnosť, intimita, úprimnosť, konflikt, participácia. Práve v rodine je ukrytý silný potenciál stálosti, intimity vzájomného spolužitia, pevných citových väzkov, úcty, lásky a súdržnosti. Rodič je s dieťaťom silne spätý vzájomnou interakciou. Práve touto väzbou je pre dieťa rodina nenahraditeľná (Krajčová, N., 2005).

V atmosfére rodiny môžeme odhaliť, aký význam majú pre dospelých vzťahy s ľuďmi, k prírode, životu a ako dokážu využívať svoj potenciál. Najdôležitejšie je spoľahlivo ukázať deťom, ako sa dá plnohodnotne žiť so sebou samým i s vonkajším svetom. Ako predpoklad pozitívneho vývinu sa musíme snažiť udržať si pevné zdravie, vystríhať sa pred pasívnym využívaním voľného času, nástrahami delikvencie, či užívania

drog. Úlohy, ktoré má rodina spĺňať, vychádzajú zo základných potrieb dieťaťa i dospelého jedinca (Štúr, I., 2005).

Medzi najdôležitejšie funkcie rodiny patria (Gáborová, Ľ., 1999):

- Reprodukčná: vytvára nových členov vlastnej skupiny, ale i spoločnosti.
- Produkčná: dodáva spoločnosti pracovníkov, obohacuje ju o tvorivé a produktívne sily.
- Biologická ochrana: umožňuje každodenné služby pre členov, ktorí sa nemôžu o seba postarať. Poskytuje stravu, čistotu bytu, odev.
- Socializačná: spočíva v adaptácii utváraní vzťahov k rodičom a blízkym.
- Psychohygienická: poskytuje členom rodiny pocit bezpečia, istoty a citovej stability. Zásluhou plnenia tejto funkcie sa upevňuje psychické zdravie spoločnosti.

V posledných rokoch sa rodina zmenšila na základnú, nukleárnu rodinu, ktorú tvoria rodičia a deti. Novodobé spoločenské konvencie ani morálka nepožadujú pre vznik rodinného života žiadne inštitucionálne spojenie zákonným zväzkom (Kraus B., 2008).

Jej výchovné poslanie sa nekončí dovŕšením určitého veku, pretože výchova je celoživotný proces. Priebeh rodinnej výchovy nemôže prebiehať bez pozitívneho modelu rodičov. Výchova iných predchádza výchove seba samého. To, čo rodičia do dieťaťa vložia, nedokáže nahradiť nijaká výchovná inštitúcia. Práve vďaka tejto nenahraditeľnosti rodinnej výchovy nemožno brať výchovu ako čisto súkromnú vec (Rozinajová, H., 1980).

Popri plnení úloh rodiny voči spoločnosti plní aj tieto nasledovné funkcie (Rozinajová, H., 1980):

- Emocionálna funkcia rodiny

Rodina by mala predstavovať úkryt a bezpečie pred životnými nástrahami. Usporiadaná a pokojná rodina kompenzuje človeku všetky neúspechy, nezhody a zdieľa s ním i všetky radosti a starosti. Veď nie nadarmo sa hovorí, že rozdelená starosť je menšia a rozdelená radosť sa znásobí. Milujúci a starostliví rodičia vnášajú do sveta detí pozitívne citové vzťahy, čo sa odzrkadlí v ich budúcom živote.

- Ekonomická funkcia rodiny

Snahou ekonomickej funkcie je zabezpečiť rodinu po finančnej stránke. Zabezpečiť, aby boli uspokojené všetky základné potreby. Každá rodina má iný finančný rozpočet, ktorý závisí od príjmov jednotlivých členov.

- Ochranná funkcia rodiny

Pod ochrannou funkciou rodiny rozumieme starostlivosť o ochranu, bezpečie a podporu od členov rodiny. Práve v tých najťažších chvíľach by sme mali spoznať rodinné útočisko a pomoc. Šťastná rodina je miestom odpočinku a relaxu. Mala by dbať najmä na duševný a telesný rozvoj detí, vrátane starostlivosti o chorých príbuzných, ktorí sa nevedia už o seba postarať.

- Výchovná funkcia rodiny

Poslaním výchovnej funkcie je zabezpečiť deťom všestranný duševný a telesný rozvoj. Nič však nie je tak účinné bez rodičovskej lásky. Dieťa je tvor spoločenský, ktorý musíme milovať a vychovávať.

Rodinné prostredie predstavuje pre svojich členov sociálny priestor, ktorý celoživotne v najväčšej miere ovplyvňuje socializáciu osobnosti (Řezáč,J., 1998).

2 PRÍPRAVA NA MANŽELSTVO A RODIČOVSTVO

Rodina a rodičovstvo sú spolu veľmi úzko prepojené. Z rodiny vznikajú deti a z nich sa vyvíja rodičovstvo. Z biologického pohľadu je rodič pokrvným príbuzným dieťaťa. Rodič vlastní určité sociálne roly, z ktorých vyplývajú i povinnosti, najmä poskytovať rodičovskú lásku, ochranu a dobrú rodinnú výchovu. Rodič svojím výchovným štýlom neustále vplýva na dieťa a formuje ho. Na druhej strane sa týmto spôsobom formuje aj samotný rodič. Výchova si vyžaduje veľa obetavosti, pracovitosti na svojej osobe, humánnosti, ohľaduplnosti, milosti a lásky (Rozinajová, H., 1988).

Rodičovstvo je biologický a sociálny vzťah k svojmu potomstvu, ktorý vzniká po splodení dieťaťa. Týmto prichádza na rad biologická úloha rodičov. Rodičovstvo je prvým významným principiálnym krokom k zodpovednosti. Pri nechcení alebo zlyhaní je potrebné zabezpečiť deťom vhodnú náhradu. Nechcené deti v živote veľmi trpia. Ich osud býva sklúčujúci a sú ťarchou pre celú spoločnosť. Detské domovy, psychiatrické, psychologické zariadenia, ambulancie detských doktorov sú preplnené. To najdôležitejšie ako predísť tejto smutnej skutočnosti je, aby partneri boli zodpovedne pripravení na príchod dieťaťa v láske a radostnom očakávaní (Gordon, T., 1995).

Spoločnosť často obviňuje rodičov za problémy, ktoré deti postihli. Rodičia sú zodpovední za neúspechy v škole, za neukončenie školy dieťaťa, za ich rebelantské nevďačné správanie a iné. Na jednej strane sú rodičia obviňovaní, ale na druhej strane ich nik v tejto oblasti nevzdeláva. Nespočetné množstvo začínajúcich mamičiek a otcov nevie, ako vychovať z dojčťa užitočného a aktívneho člena súčasnej doby (Gordon, T. 1995). Správna výchova je sprevádzaná demokratickým štýlom. Dieťa nie je stroj na príkazy a zákazy. Dieťa je živé stvorenie, ktoré potrebuje ukázať láskavým prístupom ako má žiť. Potrebuje nielen lásku, ale aj úlohy a ciele, ktoré sa snaží splniť. Za odmenu dostáva ocenenie, hodnotenie, ktoré mu pomáha na ceste seberealizácie (Kopčanová, D., 2004).

Príprava na manželstvo a rodičovstvo nie je jednoduchá. V súčasnosti si mladí ľudia pod týmto pojmom predstavujú najmä sexuálny život. Každé dieťa žijúce s rodičmi má možnosť pozorovať, čo je v ich manželstve hlavnou dominantou. Je to sex alebo i charakterové vlastnosti, povaha rodičov? Práve tieto vlastnosti a povaha tvoria v manželskom živote základ. Na sexe iba ťažko vybudovať skutočné a trvalé manželstvo.

Dokonalosť prípravy na dobré manželstvo a rodičovstvo nemusí byť vôbec účinnou, pokiaľ sa na nej podieľa len jeden z partnerov. Podmienkou šťastného manželstva

je vzájomná pripravenosť, pevné rozhodnutie, a schopnosť milovať (Rozinajová, H., 1989).

Podľa Rozinajovej (1989) do zväzku manželstva a rodičovstva vstupuje každý človek dobrovoľne. Sám si volí svojho životného partnera. Nemali by sme teda prehliadať konkrétne nevyhovujúce, negatívne vlastnosti partnera, pretože oni majú tendenciu sa v manželskom súžití dvojnásobne prejavovať. Heslo: „On sa v manželstve zmení“ je veľkým omylom. Manželstvo je priestorom na prejavovanie, vybíjanie si svojich nedostatkov a neúspechov.

Príprava na výchovu k manželstvu a rodičovstvu by sa mala začínať už od narodenia. Tak ako u chlapca, tak i u dievčaťa. Svoju pozornosť je dôležité sústrediť na tvorbu charakterových vlastností, ktoré sú nevyhnutné pre spoločný život vo dvojici. Výchova k manželstvu a rodičovstvu nás učí ako sa máme správať k svojmu partnerovi, ako si ho ctiť, rešpektovať, a ako dosiahnuť šťastie a spokojnosť. Manželstvo a rodičovstvo je vzťahom, v ktorom sa radosť, šťastie, bolesť i neúspechy prežívajú spoločne vo dvojici. Sú v tom spolu. Veľakrát je to ťažké, ale dá sa to zvládnuť.

2.1 Výchova k manželstvu a rodičovstvu v súčasnej edukácii

2.1.1 Pojem výchova

Výchova v širšom slova zmysle vyjadruje vonkajšie pôsobenie vplyvov, ktoré sú cieľavedomého charakteru. Podieľajú sa na vytváraní a formovaní osobnosti jednotlivca. Výchovu v užšom slova zmysle chápeme ako dlhodobý, cieľavedomý, zámerný proces, počas ktorého dochádza k rozvoju osobnosti človeka, konkrétne k vytváraniu jeho postojov, schopností, záujmov, potrieb, hodnôt a návykov správania sa v konfrontácii so spoločnosťou (Prevendárová, J., 1994).

Výchova je proces zámerného, cieľavedomého a systematického pôsobenia na iného človeka, vytváraním podmienok pre realizáciu jej dispozícií, ktoré rozvíjaním ovplyvňujú kvalitu osobnosti. Výchovou označujeme organizovanú činnosť v rodine, v škole a v zariadeniach výchovy mimo vyučovania. Je to činnosť, ktorú organizuje a vedie učiteľ, vychovávateľ, majster odborného výcviku, pedagóg voľného času, animátor (Masarik, P., et al., 2003).

Autor Ferrero B. (2004) zdôrazňuje význam vedenia detí k hodnotám. Konkrétne k hodnotám zodpovednosti, spravodlivosti, tvorivosti, súdržnosti a slobody, pričom výsledkom realizácie uvedených hodnôt je budúce správanie sa v každodennom živote. Určiť presnú definíciu výchovy k manželstvu a rodičovstvu je v tejto oblasti veľmi zložité, pričom sa jej koncepcia neustále mení a rozvíja. Problém s ujasnením a spresnením pojmového vymedzenia výchovy sa vyskytuje i v odborných publikáciách. Väčšinou sú dané definície ideologicky podfarbené či príliš veľmi zúžené. Podľa názoru Prevendárovej J. (1994) je výchova k manželstvu a rodičovstvu dlhodobý proces utvárania a formovania osobnosti, v ktorom sa uskutočňuje príprava na preberanie optimálnej ženskej alebo mužskej roly. Pričom dochádza k realizácii budúceho rodičovského a partnerského poslania.

Výchovu k manželstvu a rodičovstvu zaraďujeme do celkového výchovno-vzdelávacieho procesu, ktorý má formatívnu aj informatívnu povahu. Výchovu k manželstvu a rodičovstvu zaraďujeme do systému pedagogiky, konkrétne do teórie výchovy (Prevendárová J.,1994).

Vzhľadom na typ prostredia rozdeľujeme spomínanú výchovu na rodinnú a inštitucionálnu, ktorá sa uskutočňuje výlučne mimo rodiny. Konkrétne ide o výchovu mimoškolskú, ústavnú, školskú. Výchova k manželstvu a rodičovstvu zasahuje všetky sociálne vrstvy a skupiny obyvateľstva. Preto ju chápeme ako celoživotný proces. Z hľadiska obsahu sa špecializuje na rodinné spolunažívanie, partnerské spolužitie a intímny život partnerov. Veľmi silne ovplyvňuje postoje mládeže k opačnému pohlaviu, učí porozumieť hĺbke vzťahov, vzťahom rodič – dieťa, podnecuje rozvoj zručností v oblasti domácnosti či hospodárenia s financiami (Prevendárová J.,1994).

2.2 Výchova k manželstvu a rodičovstvu v súčasnej školskej edukácii

Výchova k manželstvu a rodičovstvu realizovaná v školskom prostredí sa líši od rodinnej výchovy predovšetkým spôsobmi realizácie. V súčasnosti je u nás integrovaná do predmetov ako sú etika, biológia, občianska výchova, občianska náuka. Toto riešenie má niekoľko negatívnych dôsledkov, ako sú (Prevendárová, J.,2000):

a) výchova k manželstvu a rodičovstvu v tomto prípade nemá jasne zvoleného vysokoškolského pedagóga. Tým je systematickosť poznatkov v pozadí, pretože obsah sa prelína s inými predmetmi.

b) výchova k manželstvu a rodičovstvu tvorí súčasť osnov iných predmetov, pričom vlastní i svoje vlastné osnovy prechádzajúce neustálymi zmenami.

c) etická výchova je najprospešnejším miestom pre realizáciu výchovy k manželstvu a rodičovstvu, ktorá je v alternácii s náboženskou výchovou.

Ak má dôjsť k efektívnemu rastu výchovy k manželstvu a rodičovstvu, je nevyhnutné realizovať ju systematicky, komplexne a dlhodobo.

Cieľom vysokoškolskej prípravy študentov je utvrdenie si názorov, postojov k problematike partnerstva, sexuality, rodičovstva, využívanie prostriedkov školskej edukácie a následne získanie osobných skúseností, prehľadu o metódach, postupoch s praktickým uplatnením. Medzi prostriedky školskej edukácie patria: odborná, beletristická, populárno-náučná literatúra, noviny, filmová dráma, sociálno- kritické filmy, umelecké fotografie, didaktické obrazy, schémy, propagačný materiál- plagáty, letáky. Najvýznamnejším prostriedkom je však slovo pedagóga, ktoré v nás zostane navždy (Prevendárová, J., 2000).

2.3 Koncepcia výchovy k manželstvu a rodičovstvu

Koncepcia výchovy k manželstvu a rodičovstvu vyplýva z potreby preberať aktuálne otázky prítomnej spoločnosti.

Cieľom VMR je dosiahnutie získania poznatkov u žiaka na strednej a základnej škole, ktoré ho podnecujú správať sa v súlade s morálnymi pravidlami spoločnosti, učia ho odolávať nežiaducim vplyvom prostredia, stimulujú ho vybudovať harmonické partnerské vzťahy založené na vzájomnej úcte, bezpodmienečnej láske, vernosti a rešpekte. Koncepcia VMR má multidisciplinárnu povahu. Zahŕňa v sebe filozofické, biologické, sociologické, psychologické poznatky o manželstve, sexualite a sociálnych vzťahoch. Koncepcia výchovy k manželstvu a rodičovstvu predstavuje komplexný systém výchovy s cieľavedomým pôsobením na žiakov. Proces výchovy je realizovaný v jednotlivých edukačných predmetoch podľa predpísaných špecifik a možností daného školského vzdelávacieho stupňa. Na každej škole sa nachádza koordinátor VMR, ktorý vlastní zodpovednosť za jej realizáciu do školskej edukácie, vrátane tematických plánov jednotlivých vzdelávacích stupňov (www.statpedu.sk).

V okruhu VMR sa vzájomne prelínajú tri základné oblasti:

- Kognitívna: jej význam spočíva v získavaní a pochopení určitého množstva poznatkov
- Emocionálna: podstatu emocionálnej oblasti tvorí akceptovanie, utváranie, rozvoj – postojov
- Vôľová: prejavuje sa predovšetkým v správaní a konaní človeka (www.statpedu.sk).

2.4 Kompetencie sociálneho pedagóga a jeho možnosti pôsobenia v treťom sektore

V nasledujúcom texte si povieme niečo o kompetenciách sociálneho pedagóga a o jeho možnostiach pôsobenia v treťom sektore.

Pojem *kompetencia* sa definuje ako spôsob jednania a konania, súbor vedomostí, zručností a návykov, úroveň schopností a pedagogických zručností alebo kvalita osobnosti. Tento pojem možno chápať aj ako komplexný súbor určitých vlôh, dispozícií a zručností učiteľa, ktorý je zložený z čiastkových alebo špeciálnych kompetencií. (Masarik, P., et al., 2003).

Bakošová, Z., 2005 uvádza nasledovné kompetencie:

- Kompetencia manažmentu - zahŕňa v sebe osobné spôsobilosti sociálne orientovaného pedagóga. Ide o schopnosť tvoriť a riešiť výskumné projekty, pedagogickú terminológiu alebo riešenie úloh vyplývajúcich zo sociálnej politiky štátu. V oblasti výchovy detí a mládeže je sociálny pedagóg vychovávateľom a podporovateľom v ich osobnostnom raste.
- Kompetencia poradenstva
  - a) širšie psychologické kompetencie - hlavným cieľom je klientove ujasnenie si životných cieľov a lepšieho sebapoznania.
  - b) vychádzanie z pedagogických teórií výchovných nedostatkov – forma poradenstva, keď človek nepotrebuje terapiu, ale len zorientovanie sa vo vlastnej situácii pomocou odborného poradcu.
- Edukačná kompetencia

zahŕňa v sebe osobné spôsobilosti sociálne orientovaného pedagóga. Ide o schopnosť tvoriť a riešiť výskumné projekty, pedagogickú terminológiu alebo riešenie úloh vyplývajúcich zo sociálnej politiky štátu. V oblasti výchovy detí a mládeže je sociálny pedagóg vychovávateľom a podporovateľom v ich osobnostnom raste.

- Kompetencia prevýchovy

sociálny pedagóg využíva rôzne spôsoby sociálnej opory ako napr. poučanie, povzbudzovanie, diverziu, ventiláciu.

Dôležité sú osobnostné predpoklady ako trpezlivosť, dôslednosť, pevná vôľa, dôvera.

- Kompetencia prevencie

primárna prevencia - cieľom je vytvoriť v spoločnosti atmosféru prijatia a pochopenia problémov

sekundárna prevencia - je zameraná napr. na úzky okruh mladých ľudí s cieľom poskytnúť im pozitívne vzory správania (Kamarášová, L., 2009).

2.5 Organizácie tretieho sektora

Do tretieho sektora patria všetky neziskové, charitatívne, mimovládne organizácie. Sú dôležitou zložkou demokratickej plurality spoločnosti. Medzi charakteristické znaky tretieho sektora patria: skromnosť, neziskovosť, organizovanosť, nezávislosť a dobrovoľnosť (www.zary.sk).

Činnosť neštátnych neziskových organizácií má v oblasti manželstva a rodičovstva veľmi podstatný význam. Občianska spoločnosť je priestorom, v ktorom si občania plne uvedomujú svoje spoločné záľuby a prostredníctvom pestrých foriem združení dosahujú svoje ciele. Občianske združenia pôsobia ako mimovládne neziskové organizácie. Účastníci sa vzdelávajú dobrovoľne so záujmom na konkrétnu oblasť. Spomínaná výchova sa realizuje v nasledovných organizáciách: Hnutie pre život, Centrum pre rodinu, Liga pár páru, Centrum nádej a i. Veľký význam môžeme spozorovať v neformálnom vzdelávaní, kde spolupracujeme s početným tímom koordinátorov. Poradenstvo a kurzy kladú svoju pozornosť na poznatky o ľudskej sexualite, plánovaní rodičovstva, manželstva. V oblasti edukácie sa preberajú všeobecné základy anatómie zo strany k ľudskej plodnosti, antikoncepcia a jej dopad na život, neplodnosť, príčiny neplodnosti, liečba, klimaktérium, rodičovstvo (Jirásková, V., 1999).

V nasledujúcom texte si popíšeme niektoré významné občianske združenia na Slovensku: Prvým dôležitým združením je občianske združenie Liga pár páru, ktoré ponúka všetkým ľuďom možnosť byť jeho členom. Cieľom tejto organizácie je chránenie života od jeho počiatku až po smrť, podporovanie zdravého životného štýlu medzi mladými ľuďmi a pomoc manželom pri ich prirodzenom plánovaní rodičovstva. Pociť

celkovej spolupatričnosti organizácia Liga pár páru realizuje prostredníctvom vydávania bulletinu Noviny z rodiny LPP, ktorý vychádza päťkrát do roka. Ďalej organizuje raz do roka spoločné stretnutie - konferenciu, ktorá im má pomáhať opätovne načerpať silu, motiváciu do života, možnosť sa stretnúť a aktívne sa zapojiť do aktivít (www.lpp.sk).

Medzi témy, ktoré sa realizujú v podobe prednášok patria napríklad (www.lpp.sk):

- Antikoncepcia verzus život v tempe cyklu.
- Boh, ktorý je za dverami manželskej spálne.
- Plodnosť nie je problém, je to dar!
- Zlatá hodinka, po pôrode.
- Pre stredoškolákov: Rozumieš rečiam svojho tela?
- Ekologické dojčenie a vzťahová edukácia
- Plodnosť po štyridsiatke a budovanie manželskej intimity v zrelom veku
- Antikoncepcia- prostriedok smrti a i.

Ďalšími občianskymi združeniami sú:

Plodar – toto združenie šíri úctu ku gravidite a ku každej osobe od jej počatia až po smrť. Zameriava sa na prípravu plánovaného rodičovstva, starostlivosť o reprodukčné ženy. Chce prospievať k predmanželskej čistote, zodpovednému rodičovstvu a k budovaniu zdravých rodín.

Slovenská spoločnosť pre rodinu a zodpovedné rodičovstvo – svoju pozornosť sústreďí predovšetkým na osvetu, vzdelávaciu činnosť, komunikáciu a spoluprácu so štátnymi inštitúciami. Prostredníctvom týchto aktivít sa snaží podporovať vzdelávanie u detí v oblasti prípravy na manželstvo a zodpovedné rodičovstvo.

Život ako dar – cieľom občianskeho združenia je záchrana počatého dieťaťa. Združenie poskytuje pomoc a poradenstvo matkám, ktoré uvažujú o umelom potrate.

Manželské stretnutia – združenie sa zameriava na obnovu rodiny. Dôležitosť kladie na pevný manželský zväzok ako predpoklad prosperujúcej spoločnosti. Organizuje kurzy pre manželov, prednášky i poradenstvo.

Láska v nás – cieľom združenia Láska v nás je pomoc matkám v núdzi. Koncentruje sa na ochranu nenarodených detí, pomoc budúcim matkám. Realizuje osvetovú a charitatívnu činnosť, výchovno – vzdelávacie aktivity zamerané na manželstvo a plánované rodičovstvo.

Laura – združenie mladých. Cieľom je rozvoj osobnosti mladých ľudí počas ich vývinu, tvorba úspešných podmienok pre ich pozitívny rast a sebarealizáciu.

Domka – Združenie saleziánskej mládeže_je to kresťanská organizácia pre mládež, ktorá spolupracuje so Saleziánmi dona Bosca. Tvorí ho približne 70000 mladých ľudí, ktorí sa nachádzajú v 33 strediskách na Slovensku. Cieľom tohto združenia je najmä výchova solidárnych, autonómnych mladých ľudí, ktorí stavajú svoj život na kresťanských a ľudských hodnotách (www.forumzivota.sk).

V súčasnosti je sociálny pedagóg začlenený do kategórie pomáhajúcich profesií. Jeho prvoradým poslaním je kultivácia a rozvoj osobnosti dieťaťa a mládeže, harmonizácia vzťahov, eliminácia sociálnych konfliktov medzi jednotlivcom a prostredím, prevencia a následné riešenie zložitých životných situácií.

Na základe prijatia Zákona č. 245/2008 Z. z o výchove a vzdelávaní sa od 1.septembra 2008 radí sociálny pedagóg do systému výchovného poradenstva a prevencie. Jeho význam spočíva v spolupráci s rodinou, školou, školskými zariadeniami, zamestnávateľmi, orgánmi verejnej správy a občianskymi združeniami (Határ, C.,2009).

Ďalej Határ, C. (2009) uvádza uplatnenie sociálneho pedagóga aj v rezorte zdravotníctva, vnútra, spravodlivosti i v treťom sektore, v ktorom realizuje predovšetkým poradenstvo a prevenciu. Sociálny pedagóg vo vyššie uvedených organizáciách plní i nasledovné funkcie:

- *Preventívnu:* sociálny pedagóg podrobne analyzuje vzťah výchovy so sociálnym prostredím. Cieľom tejto analýzy je tvorba optimálnych podmienok pre pozitívnu, úspešnú socializáciu, edukáciu, saturáciu základných bio-psycho-sociálnych, duchovných potrieb, kultiváciu osobnosti v duchu humanizmu, demokracie a tolerancie.
- *Rozvíjajúcu, aktivizujúcu:* úsilím sociálneho pedagóga v tejto funkcii je opätovná harmonizácia, optimalizácia osobnosti dieťaťa či mladistvého po úspešnej sociálno-výchovnej intervencii. Na základe tohto poznania je možné do maximálnej miery aktivizovať a rozvíjať danú osobnosť.
- *Integračnú, adaptačnú:* sociálny pedagóg napomáha mládeži začleniť sa do širokého spektra spoločnosti s cieľom adaptácie, aktívnej participácie v prospech jednotlivca i celej komunity.

- *Kompenzačnú:* podstatou tejto funkcie je náhrada absentujúcich sociálnych a emocionálnych podnetov, zážitkov zážitkami a stimulmi z pestrého podnetného prostredia. Cieľom je saturácia základných fyziologických potrieb, duchovných potrieb, rozvoj kultivácie osobnosti po všetkých stránkach.
- *Anticipačnú:* zameraná na predvídanie sociálnych problémov, zmien, potrieb u detí a mládeže, predvídanie zmien v kultúrno-spoločenskom živote detí i mládeže sociálnym pedagógom.
- *Poradenskú a výchovnú:* poradenstvo predstavuje veľmi dôležitú rolu v socio-edukačnom procese. Prostredníctvom poradenstva dokáže sociálny pedagóg bližšie spoznať svojho klienta a poskytnúť mu pomoc. Do tejto oblasti je zahrnutý aj sociálno – pedagogický výcvik, v ktorom sa deti majú možnosť učiť, ako zvládať, riešiť ťažké životné situácie, konflikty, pričom nadobúdajú nové schopnosti, skúsenosti, zručnosti a kontakty (Határ, C. 2009).

3 CIRKEVNÉ – KREŠŤANSKÉ SPOLOČENSTVO

Vo Svätom Písme sa Cirkev označuje výrazom „ekklesia“ (z gréckeho slova ek - kalein, ktoré znamená „zvolanie zhromaždenia“). Označuje zhromaždenie ľudu, najčastejšie je náboženského charakteru. V kresťanskej terminológii výraz „Cirkev“ označuje liturgické zhromaždenie, ale aj miestne spoločenstvo alebo všeobecné spoločenstvo veriacich. Tieto tri pojmy nemožno od seba oddeliť. Cirkev predstavuje ľud, ktorý Boh zhromažďuje po celom svete. Do Cirkvi sú pozvaní všetci ľudia bez rozdielu. Každý veriaci človek má možnosť vykonávať poslanie, ktoré Boh zveril Cirkvi, aby ho plnila vo svete (Spolok svätého Vojtecha, 1998).

Pojem „spoločenstvo“ predstavuje dôležitý podiel na rozvoji duchovného života. Naplno sú do neho začlenení všetci ľudia, ktorí v krste prijali ducha Krista. Život v spoločenstve je však zväčša ohrozený idealizáciou. Veľa ráz dochádza k sklamaniu a vina je pripísaná práve ľuďom prítomným v spoločenstve. No dôležité je zdôrazniť, že títo ľudia sú iba obyčajní, slabí smrteľníci dozrievajúci počas celého života. (Pindel,R.,2004).

Prvým iniciátorom mnohých spoločenstiev bol svätý Pavol. Jemu bola Bohom zverená plná moc zakladať spoločenstvá veriacich. Práve svätý Pavol bol apoštolom, ktorý hlásal evanjelium, realizoval plány, či inšpiroval ľudí k rôznym činnostiam. Pôvodným cieľom jeho úsilia bolo vytvoriť cirkevné spoločenstvo na hlavných cestách Rímskej ríše. On zakladal spoločenstvo tam, kde nikdy predtým žiadne nejestvovalo. Svätý Pavol bol presvedčený, že základ spoločenstva môže byť len jeden. A ním je Kristus – viera v Boha, ktorá tvorí tú najpodstatnejšiu časť ďalšieho možného rozvoja kresťanského spoločenstva. Tento rast sa hodnotí utvrdzovaním vzťahu osobnosti s Kristom. Žiaľ, nie vždy sa toto spojenie podarí. Stupeň tohto priblíženia môže byť veľmi rozdielny. Niektorí ľudia môžu zmeniť svoj život prostredníctvom celkového obrátenia sa, iným sa to podariť nemusí. Táto odlišnosť dokáže vzbudiť medzi členmi veľmi veľké napätie. Čím je možné zmierniť túto odlišnosť? Veľmi významnú úlohu zohráva aj úroveň lásky k prítomným členom. Ovplyvňujú ju sympatie, antipatie a pod. Niektorí sú si bližší, iní naopak vzdialenejší. Tvorí sa tzv. partie, ktoré môžu byť hlavnou príčinou rozpadu jednoty. V tomto prípade by mal vodca vedieť formovať vzťahy k ostatným členom, s cieľom smerovania ku Kristovi. Ide o to, aby sa každý jednotlivec učil prežívať čoraz hlbší vzťah ku Kristovi (Pindel, R. 2004).

3.1 Vedenie katolíckeho spoločenstva

Viesť katolícke spoločenstvo znamená viesť spoločnosť v Ježišovom mene. Vedúci spoločenstva nerobí všetko sám. Jeho úlohou je objavovať charizmy členov spoločenstva. Vytvoriť priestor na to, aby sa mohli uplatniť a rozvíjať. Je bezodkladné, aby vedúci so záujmom najmä počúval, než hovoril. Viesť znamená niest' ich ťarchu a spolu s nimi, a neraz aj proti nim, absolvovať zápas proti zlu (www.communio.sk).

Vedenie spoločenstva nie je jednoduchou cestou. V spoločenstve, ktoré vedieme, sú ľudia, ktorí potrebujú vykúpenie. Hlavnou úlohou vedúceho je byť vnímavý voči Božej vôli. Božia vôľa sa prejavuje v prekvapujúcich situáciách, v názoroch, návrhoch, postojoch členov skupiny, ktoré sa vedúcemu nemusia zdať byť vhodné. Vedúci spoločenstva sa však musí vzdať svojich vlastných predstáv a prijať niečo nové. Nevyhnutnou podmienkou pre rast spoločenstva je rozdelenie úloh a tvorba foriem bratského vedenia. Pri tímovom vedení v bratských skupinách je veľká pravdepodobnosť eliminácie nevýhod autokracie a demokracie. Vďaka rozdeleniu úloh, tvorbe pracovných skupín autorita vedúcich v spoločenstve rastie smerom nahor. Napätie sa minimalizuje, až sa postupom času úplne odstráni. Bratský štýl vedenia prispieva k pozitívnej tvorbe spoločenstva. Naopak autoritatívne vedenie brzdí jeho zdravý vývoj. Nedávno sa uskutočnil prieskum, ktorý zisťoval vplyv štýlov vedenia na skupinu. Na základe zistení v rôznych krajinách bol výsledok vždy rovnaký (www.communio.sk).

- a. Autokratický spôsob vedenia** – jasne a presne vyjadruje, čo treba urobiť bez možnosti vyjadrenia vlastného názoru. V takejto skupine je pod vplyvom prísneho režimu dočasný poriadok, maximálny výkon. Po odchode autority nastane poriadkový kolaps a chaos. Deti na seba kričia tak, ako bolo s nimi hovorené počas prítomnosti autority.
- b. Demokratický spôsob vedenia skupiny** - tento prístup umožňuje vyjadrenie vlastného názoru, prejavovanie iniciatívy, zdieľanie svojich skúseností, zážitkov. Výsledky sa dosahujú pomalším spôsobom, ale sú dlhotrvajúce. Po odchode autority deti pokračujú v činnostiach, pretože považujú svoju úlohu za dôležitú. Majú voči nej určitú zodpovednosť. Pri demokratickom spôsobe vedenia je veľká pravdepodobnosť vzniku spoločenstva. O dosiahnutie spoločného cieľa sa usilujú všetci príslušníci cirkevného spoločenstva. Každý deň by sme si mali uvedomiť, že pred Bohom sme si všetci rovní. Neexistuje nadradenosť a podradenosť.

Participácia je jedna z najnevyhnutnejších podmienok, aby sa okolo nás utvorilo bratské, skutočné katolícke spoločenstvo (www.communio.sk).

3.2 Príprava na manželstvo a rodičovstvo v cirkevných spoločenstvách

V súčasnosti je na Slovensku početné množstvo ľudí, ktorí túžia po hlbokej, dôkladnej príprave na sviatosť manželstva. Táto príprava je často zanedbávaná alebo nedostatočná najmä na úrovni vzdialenej prípravy či v oblasti rodiny alebo školy (Vansač, P.).

V publikácii *Príprava na sviatosť manželstva* pápežská rada kladie do popredia osobitný význam prípravy na manželstvo, najmä pre dobro Cirkvi. Manželstvo tvorí veľkú hodnotu pre široké kresťanské spoločenstvo (Vansač, P.).

Ján Pavol II. zdôrazňuje, že všetky ťažkosti, starosti vyskytujúce sa v súčasných rodinách u mladých ľudí majú pôvod v absencii pevných noriem správania sa či rodinných hodnôt. Väčšinou mladí ľudia nevedia riešiť konflikty a postaviť sa prekážkam. Pápež vo svojej exhortácii *Familiaris consortio* približuje spôsob prípravy na manželstvo v troch hlavných bodoch: vzdialenej príprave, blízkej a bezprostrednej (Vansač, P.).

3.2.1 Vzdialená príprava na manželstvo

Vzdialená príprava na manželstvo sa začína už od útleho detstva, keď majú rodičia na deti najsilnejší vplyv. Vedú ich k tomu, aby objavili svoje ja. Prijímajú ich také, aké sú, so všetkými silnými i slabými stránkami. Toto obdobie je priestorom pre dokazovanie dôvernej lásky a čistoty. Pokiaľ žijú deti v rozvrátených rodinách, rodina je často deformovaná. Je potrebné, aby boli títo mladí ľudia oslovení a aby im bola poskytnutá pomoc nájsť skutočný manželský ideál. Ak vstupujeme do manželstva s túžbou darovať seba samého, nevyhnutnú úlohu zohráva práve sexuálna výchova. Túto výchovu realizujú rodičia deťom až po obdobie dospievania. Práve rodičia predstavujú pre deti ideál, vzor budúceho manželského vzťahu svojich detí. Vzdialená príprava na manželstvo sa okrem svojej pozornosti na učenie antropologického charakteru sústreďuje v prevažnej miere aj na manželstvo, ktoré je súčasťou na láske medzi Kristom a Cirkvou (Vansač, P.).

3.2.2 Blízka príprava na manželstvo

Povolanie k manželstvu sa viaže s obdobím mladosti. Následkom blízkej prípravy na manželstvo je zasnúbenie. Ján Pavol II. v exhortácii *Familiaris consortio* dával do popredia dôležitosť manželstva ako vzťahu, ktorý je nevyhnutné neustále prehľbovať, pestovať, rozvíjať, obnovovať (Vansač, P.).

Cieľom blízkej prípravy na manželstvo je poskytnutie konkrétnych poznatkov z vedných oblastí ako psychológia, medicína, sociológia a teologických informácií (Vansač, P.).

Najdôležitejšie projekty blízkej prípravy na manželstvo sú projekty Pastoračného plánu Katolíckej Cirkvi na Slovensku 2007-2013. Cieľom projektu je realizácia špecializovaných kurzov, ktoré sú zamerané na prípravu prijatia sviatosti manželstva, najmä pre snúbencov (Vansač, P.).

3.2.3 Bezprostredná príprava na manželstvo

Kánonické právo zo západnej aj východnej Cirkvi považuje za povinnosť, aby duchovní pastieri oboznamovali snúbencov o manželstve, ktorým začínajú novú životnú dimenziu s Bohom. Bezprostredná príprava je realizovaná v posledných týždňoch pred „sobášom“. Cieľom je odstránenie všetkých nejasností, zdôraznenie významu úloh, milosti kresťanského manželstva (Vansač, P.).

V súčasnosti je veľmi preferované partnerské spolužitie, ktoré je pokusom spoločného života. Ján Pavol II. odmieta takéto nezvyčajné spolužitie spolu s otehotnením pred sobášom. Manželstvo na skúšku nie je prijateľné a tehotenstvo chápané ako uponáhľaný vstup do manželstva. Je veľmi dôležité a potrebné, aby si mladí ľudia ujasnili rozdiel medzi partnerstvom a sviatostným manželstvom. Povinnosťou kňaza je urobiť maximum pre to, aby snúbenci boli dokonale pripravení uzatvoriť sviatosť manželstva (Vansač, P.).

4 PRIESKUMNÁ ČASŤ

4.1 Cieľ prieskumu

Ako sme už v predchádzajúcich kapitolách načrtli, v našej práci sme sa zamerali na pôsobenie sociálneho pedagóga v oblasti tretieho sektora, konkrétne v kresťanskom spoločenstve.

Sociálny pedagóg je odborník, ktorý plní úlohy etického správania, sociálnej výchovy, sociálno-pedagogického poradenstva, prevencie, reedukácie správania. Vyznačuje sa špecifickými kompetenciami, ktoré sú dôležitou zložkou jeho profesie. Profesia sociálny pedagóg má v praxi len veľmi malé zastúpenie. Cieľom nášho výskumu bolo zistenie možnosti využitia kompetencií sociálneho pedagóga a jeho uplatnenie v oblasti cirkevného spoločenstva.

4.2 Parciálne ciele prieskumu

1. Zistiť názory na pôsobenie sociálneho pedagóga v cirkevnom spoločenstve.
2. Zistiť využitie kompetencií sociálneho pedagóga pri práci v treťom sektore.

4.3 Prieskumná vzorka

Výskumnú vzorku tvorilo šesť respondentov (n=6) vo veku od 20 do 40 rokov. Traja respondenti (n=3) pochádzali z Pruského a ďalší traja (n=3) pochádzali z Dubnice nad Váhom. Našou výhodou bola blízkosť miest a osobný kontakt. U všetkých respondentov boli použité rovnaké tri otázky.

4.4 Použité metódy

Pre výskum sme zvolili kvalitatívny prístup. Pre získanie potrebných informácií nám poslúžilo pološtandardizované interview.

Prvou oblasťou tvorili boli otázky týkajúce sa sociálneho pedagóga (využite jeho kompetencií v treťom sektore, možnosti pôsobenia v primárnej, sekundárnej, terciárnej prevencii).

Druhá oblasť bola zameraná na aktivity, podujatia realizované v cirkevných spoločenstvách (typ stretnutí, dĺžka, používané metódy, realizované témy s deťmi, mládežou, dospelými).

Tretia oblasť zahŕňa dôvody účastníkov chodiť na kresťanské stretnutia (motivácia, zaujatosť, hĺbka preberaných tém, individuálna predstava o svojej budúcej rodine).

4.5 Priebeh prieskumu

Rozhovor prebiehal časovo s jedným účastníkom približne dvadsať minút. Snahou bolo navštíviť cirkevné spoločenstvá a následné zistenie potrebných informácií.

Pred každým začínajúcim rozhovorom boli účastníci výskumu oboznámení s výskumom, jeho cieľom a povahou. Samozrejme boli uistení aj o tom, že poskytnuté informácie nebudú nijakým spôsobom zneužitú, okrem použitia na cieľ práce.

V priebehu rozhovoru boli informácie priebežne zapisované do poznámkového bloku. Do rozhovoru boli vopred vytýčené tematické okruhy spolu s pripravenými otázkami.

5 ANALÝZA A INTERPRETÁCIA VÝSLEDKOV

5.1 Analýza výsledkov interview

Otázky, ktoré boli kladené respondentom, sú rozdelené do troch nasledujúcich rovín: sociálny pedagóg v treťom sektore, aktivity, podujatia na tému manželstvo a rodičovstvo a dôvody chodenia na kresťanské stretnutia.

5.2 Sociálny pedagóg a jeho využitie v treťom sektore

Akého odborníka a s akými kompetenciami by ste si vedeli predstaviť pri práci s ľuďmi vo vašej oblasti? Pozrite sa v prílohe na kompetencie, vyznačte , ktoré z týchto kompetencií by ste vedeli využiť a ktoré využívať v oblasti primárne, sekundárnej alebo terciárnej prevencie, napríklad v pôsobení sociálneho pedagóga?

Dubnica nad Váhom: predstavený

„Viem si konkrétne predstaviť psychológa či výchovného poradcu. : záleží, aby videl do nášho preventívneho systému a prebral jeho zásady predovšetkým v oblasti poradenstva. Prístup k mladému človeku, dôvera v jeho túžbu po dobre a schopnosť rozhodnúť sa pre dobro, či už cez priamy kontakt s mladými alebo školením, výchovou animátorov. Sociálneho pedagóga moc nepoznám, ale vzhľadom na vaše uvedené kompetencie by som vedel využiť jeho kompetencie poradenstva, prevencie, manažmentu. Vedel by som si ho predstaviť pri napomáhaní, motivovaní našich členov pri ťažkých životných situáciách. Konkrétne v primárnej, sekundárnej prevencii. Mohol by sa u nás realizovať čo sa týka primárnej prevencie v rôznych prednáškach, besedách, jedno rázových aktivitách. v terciárnej prevencii by mohol byť nápomocný pri konkrétnych ľuďoch, ktorí sú postihnutí určitými problémami. čo tým myslíte napríklad? Napríklad deti, dlhodobo zneužívané, ktoré sa nevedia adaptovať na nový život. Stratili radosť zo života. Je to veľmi náročná oblasť, pri ktorej je tento odborník balzámom na dušu. Nie je ľahké eliminovať všetky rany, zmierniť všetky faktory, ktoré mu to utrpenie pripomínajú. Nesie sa to s nimi dlhé roky. Tieto deti nevnímajú prítomnosť, ich koncentrácia je na bode mrazu. Prejavuje sa často negatívne správanie“.

Pruské: predstavený

„Vedela by som si predstaviť toho sociálneho pedagóga, tak aby využil svoje funkcie ako sú poradenská a adaptačná...“

Sociálny pedagóg by mal napomáhať tým deťom a mládeži začleniť sa do kolektívu a pomôcť im sa adaptovať, alebo ako poradca ktorý vedúcim pomôže ako pracovať s problémovými deťmi či mládežou.

v takejto rovine by som si vedela predstaviť jeho pomoc v našom spoločenstve. Pomohol by nám riešiť problémy s problémovými deťmi, ktoré sú ťažko zvládnuteľné, alebo pomohlo by nám nájsť cestu ako začleniť deti do kolektívu. Konkrétne by sa u nás realizoval prevažne v sekundárnej prevencii a terciárnej prevencii“.

Vedeli by ste si predstaviť spoluprácu s nejakým odborníkom? napríklad sociálnym pedagógom? Vid' prílohu s týmito kompetenciami.

Pruské: animátor

„My fungujeme na báze dobrovoľnosti a využívame schopnosti a vedomosti vedúcich okolo nás. Preto nepotrebujeme nijakú odbornosť. Keď tak zavoláme si iba „odborníka“ v danej oblasti, ale to skôr tak, že sme mali napríklad tomu Afrika a zavolali sme človeka, ktorý bol v Afrike a vedel nám dačo k tomu povedať. Asi skôr nepotrebujeme takého sociálneho pedagóga“.

Dubnica nad Váhom: animátor

„Na dané kompetencie a vlastnosti sú vedúci eRka väčšinou skolení, alebo sú k nim minimálne vedení skúsenejšími vedúcimi. svedomití animátori sa vzdelávajú i v oblasti sociálne pedagogiky - vedomky či nevedomky. skutočne odborná spolupráca nikdy nie je na škodu, hlavne v zložitých patologických prípadoch, no eRko je skôr podľa mňa o neformálnom vzdelávaní a vzájomnom ťahaní príkladom“.

5.2.1 Analýza oblasti Sociálny pedagóg a jeho využitie v tretom sektore:

Väčšina respondentov si uvedomuje dôležitosť a potrebnosť sociálneho pedagóga, ktorý môže byť nápomocný pri začleňovaní do spoločnosť, pri adaptácii, ako poradca, odborník pri problémových deťoch, rodinách, napomáhaní, motivácii pri ťažkých

životných situáciách. Prevažne sa môže realizovať v primárnej prevencii v podobe prednášok, besedách, jedno-rázových akciách, sekundárnej či terciárnej prevencii, v ktorých sa realizuje pri resocializácií, adaptácií, práci s problémovými rodinami. Kompetencie, ktoré môže využívať v oblasti tretieho sektora sú nasledovné: poradenská, adaptačná, poradenská, preventívna, manažmentu.

Ostatná menšia vyjadrila nepotrebnosť sociálneho pedagóga ako odborníka. Predpokladám, že si neuvedomujú možnosti využitia sociálneho pedagóga z hľadiska jeho odborného profilu a často nevedia ako využiť jeho odborné kompetencie.

V prípade prednáškovej potreby si vedia vyhľadať a pozvať odborníka na danú problematiku. Odbornosť využívajú od nadradených zamestnancov. Zabúdajú však nato, že im už niekto všetky odborné materiály poskytol vopred, preto nepociťujú nijakú potrebu odborného znalca.

5.3 Aktivity, podujatia na tému manželstvo a rodičovstvo

Robíte vo vašom cirkevnom spoločenstve nejaké podujatia, aktivity zamerané na manželstvo a rodinu?

Pruské

„My sme detská organizácia sme zameraní skôr na vedenie a výchovu detí v kresťanskom duchu. Vedíme deti ako sa správať, ako vychádzať s druhými, ako pomáhať druhým. Na manželstvo sú skôr vedení animátori, ale to je iba jeden kurz ktorý máme, ten je o partnerskom vzťahu a tak, je raz za rok. Celá organizácia je taká zameraná predovšetkým na rodinu. Podporujeme rôzne kampane za rodinu, podporili sme i národný pochod za život v Košiciach. Máme aj prolife komisiu, ktorá je „za život“ zapájame sa do kampane 25. marec deň počatého dieťaťa i 2 novembra sviečka za nenarodené deti“.

Dubnica nad Váhom

„V našom spoločenstve je vyhradený jeden kňaz na pastoračiu manželských párov formou stretnutí skupín. Existujú tri skupiny. Stretávajú sa týždenne a kňaz navštívi každú zo skupín aspoň 1x mesačne. Popri tom sa koná adorácia rodín raz do roka vo farnosti špeciálne pre rodiny. Funguje tu niekoľko laikov, ktorí sa venujú (nakolko im to čas dovoľí) príprave na manželstvo formou osobitných stretnutí (1-2 stretnutia počas prípravy týkajúce sa manželského života a komunikácie, výchovy detí) Čo sa týka vzdialenej

prípravy na manželstvo prebieha vo forme mládežníckych stretnutí 2x mesačne, ktorá je súčasťou integrálnej výchovy mladého človeka (stretnutia nie sú len o príprave na manželstvo). Môžete mi viac priblížiť vzdialenú prípravu na manželstvo? Čo sa týka vzdialenej prípravy na manželstvo tak, učíme mladého človeka venovať sa druhým (príprava a realizácia aktivít, tábory, karneval, šarkaniáda a stretiek pre deti), viesť dialóg s druhými, poznávať seba samého (testy a konfrontácia s druhými, riešenie modelových situácií), starostlivosť o deti manželov, keď majú manželské stretnutia (vhodné aj pre snúbencov), ... Stretnutia sú pravidelné 1x týždenne“.

Kto sa spolupodieľa na podujatiach, ktoré sú zamerané na výchovu k manželstvu a rodičovstvu?

Dubnica nad Váhom: animátor

„Predovšetkým sú to laici (rodičia, odchovanci)“.

Aké podujatia robíte na s deťmi, mládežou, dospelými na tému rodina?

Dubnica nad Váhom: animátor

„S deťmi a mladými máme stretnutia v rámci organizácie eRko - HKSD. Tematicky sú tieto stretnutia zamerané rôzne, no snažíme sa ich zamerať na budovanie tradičných kresťanských hodnôt, medzi ktoré zaradujeme i rodinu. medzi príležitostné akcie patrí modlitba ruženca či krížovej cesty na tento úmysel. taktiež zapájanie sa do akcie 25. marec. S mladými máme v ostatnom čase stretnutia zamerané aj na vzťahy a chodenie, čo môže byť určitá forma prípravy na rodinný život“.

Pruské: animátor

„Organizujeme rôzne stretnutia, ktoré majú tému rodina, ale i celofarské podujatia, ktoré nazývame deň rodiny. Sú to podujatia, kde sa nachádza celá rodina. Predmetom sú prednášky pre rodičov a hravý program pre deti“.

Tieto stretnutia sú jedno- rázové, pravidelné alebo nepravidelné?

Pruské: animátor

„No my fungujeme na pravidelných stretnutiach ktoré sú raz za týždeň a potom mávame rôzne akcie ktoré sú podľa možností a sú jedno- rázové alebo opakujúce sa pravidelne raz za rok“.

Dubnica nad Váhom: animátor

„Pravidelné, i jedno- rázové.

Typ stretnutí je prevažne pravidelný, najčastejšie stretávky sú raz za týždeň“.

Aké témy sa preberajú s deťmi, mládežou, dospelými?

Dubnica nad Váhom: animátor

„S mládežou sú to témy o chodení, o výbere partnera, o potratoch, o budovaní zdravej rodiny, napríklad.

S deťmi je to skôr o čnostiach, ktoré si majú osvojiť. a rozprávanie o modely rodiny - otec, mama, a ja.

S dospelými sú to texty modlitieb. “

Pruské: animátor

„Témy sú veľmi pestré, závisí od toho či sú tu deti či mládež. Pre deti sú témy formulované tak, aby im rozumeli, ale dajú sa rôzne (láska, odvaha, rodina, priateľstvo, spolupráca, pôst, advent, mama, otec, čokoľvek, ale musí to byť prispôbené veku detí). Pre mladých máme nové stretnutie, ktoré je tak viac duchovne zamerané. Ide o témy ako : Božie kráľovstvo, rodina, Božia láska, Identita ženy, Identita muža, Svätí“

Aké metódy, stratégie využívate pri svojej práci?

Pruské: animátor:

„Ku každej téme je prispôbený konkrétny program, či už hry, nejaké aktivity, video alebo čokoľvek. “

Dubnica nad Váhom: animátor

„Rozhovor, animácia, scénky, diskusia, premietanie ppt prezentácií či filmov, hra, tvorivá činnosť, modlitba.

Je to práca v komunite, forma komunitnej práce - neformálne vzdelávanie“.

5.3.1 Analýza oblasti Aktivity, podujatia na tému manželstvo a rodičovstvo

Respondenti vo vzdialenej príprave na manželstvo sústreďujú svoju pozornosť na vedenie detí, mládeže, dospelých v kresťanskom duchu, učia mladých ľudí obetovať sa pre ostatných, viesť s nimi dialóg, poznávať seba samého. Vedú rôzne kurzy, podporujú kampane za rodinu, vlastnia prolife komisiu, zapájajú sa do kampaní ako 25.marec – Deň počatia dieťaťa, 2.november- Sviečka za nenarodené deti.

Aktivity na tému rodina sa realizujú s deťmi, mládežou rôznymi spôsobmi. Respondenti vedú celo-farské podujatia, na ktorých sa zúčastňuje ich celá rodina. Hlavnou náplňou sú prednášky, besedy pre rodičov, program pre deti, modlitba ruženca, krížovej cesty, zapájanie sa do akcie 25.marec. Súčasťou je aj príprava na vzťahy, chodenie pre mládež.

Témy, ktoré sa preberajú s deťmi sú: Model rodiny, Čnosti, Odvaha, Láska, Rodina, Priateľstvo, Spolupráca, Pôst, Advent, Otec, Mama. S mládežou sú to: Chodenie s partnerom, Potrat, Budovanie zdravej rodiny, Božie kráľovstvo, Rodina, Božia láska, Identita ženy, Identita muža, Svätí. S dospelými sú to prevažne texty modlitieb. Metóda je spôsob, cesta k dosiahnutiu cieľa. V treťom sektore využívajú respondenti najmä: rozhovor, animáciu, scény, diskusiu, prezentáciu, film, hru, tvorivú činnosť a v neposlednom rade modlitbu.

5.4 Dôvody chodenia na stretnutia

Prečo chodia deti, mládež radi na stretká? Zaoberajú sa témami, ale neuvedomujú si, že je potrebnosť odborníka.

Čo ťa motivuje chodiť na kresťanské stretnutia?

Dubnica nad Váhom: účastník

„Motivujú ma ľudia, ktorí sa v tomto spoločenstve nachádzajú. Sú skvelí! Vždy si mám s nimi čo povedať, vždy ma vedia potešiť, rozveseliť, pochopiť. Oni sú jediní, ktorí mi dokonale rozumejú. Môžem sa im zdôveriť s hocičím a rešpektujú ma. Neberú mi slobodu, ale dávajú mi priestor lepšie ju využiť. Tieto stretnutia mi dávajú do života veľmi veľa. Nie sú záväzné, ale u mňa v srdci sa záväznými už stali. Oni tvoria podstatu ,zmysel môjho života“.

Pruské: účastník

„Tie deti a naše spoločenstvo. Keby nebolo s kým sa stretávať a s kým zažívať nové dobrodružstvá, tak by to asi nemalo význam. Je to radosť a možnosť spoznať nových ľudí a naučiť sa nové veci. Je to radosť niekam patriť. Keď mám ťažké chvíle, vždy nájdem na tomto mieste oporu, bezpečie, nádej, lásku. Toto ma posúva vpred. Kamaráti a viera. Oni sú spoločenstvom, ktoré vnímam ako svoju druhú rodinku. Už si neviem bez nich predstaviť život“.

Pamätáš si konkrétne na nejaké témy súvisiace s manželstvom a rodinou?

Pruské: účastník

„Hej mali sme tému manželstva, ale to som ešte ja chodila na stretká ako dieťa. A rodinu sme mali teraz s našimi väčším deťmi, ktoré majú 13-15 a práve túto tému som si pripravovala ja na stretnutie“.

Dubnica nad Váhom: účastník

*„Pamätám si rôzne témy ako sú : priateľstvo, intimita, rodina, vzťahy. **Ktorá téma z nich ťa oslovila najviac, alebo ti bola nejasná?** Najkrajšia téma pre mňa bola téma intimita. aká je to mocná sila splodiť dieťa, priviesť ho na svet, žiť s partnerom v harmónii a radosť“.*

O ktorej téme by si chcel ešte hlbšie hovoriť? ktorá téma ti bola nejasná?

Pruské: účastník

„Neviem to ťažko takto napísať, ktorú treba hlbšie prebrať. Závisí od toho ako sú témy podané a či chcem ešte viac vedieť alebo či tomu nerozumiem. Ale keď by som sa mala predsa vyjadriť k tejto otázke veľmi ma zaujíma téma : Identita Ženy. Prečo práve táto téma ťa najviac oslovila? Chcem spoznať svoje kvality, prednosti ako žena. Chcem vedieť čím som ako žena, čo môžem dať druhým ľuďom“.

Dubnica nad Váhom: účastník

„Myslím si, že každá bola preberaná dostatočne do hĺbky“.

Aká je tvoja predstava o budúcej rodine?

Pruské: účastník

„Moja predstava. Chcem mať samozrejme dobrého manžela , ktorý nepije, nefajčí© a chcela by som mať aj 3-5 detičiek. Ja som z 5 detí a vôbec si neviem predstaviť, že by som bola sama. Tak aj mojich detí bude viac“.

Dubnica nad Váhom: účastník

„Veľmi by som si priala mať veľa detí a verného, milujúceho manžela“.

5.4.1 Analýza oblasti Dôvody chodenia na stretnutia

Dôvodom respondentov chodiť na stretnutia sú prevažne ľudia, atmosféra, dobrodružstvo, radosť, noví ľudia, skúsenosti, pocit bezpečia, domova, nádej, viera. Majú pocit, že ich niekto dokonale chápe, rozumie im, vždy ich rozveselí, poteší, motivuje. U väčšiny tvoria zmysel ich života. Myslím si, že tam mladí ľudia cítia domov, bezpečie dokonalé porozumenie. Niektorí nevedia prečo sú tam. Možno len pre svojho kamaráta/kamarátku. Nemajú, nepocitujú z toho taký zážitok ako tí, ktorí sú tam z vlastného kresťanského presvedčenia.

Respondenti majú veľmi jasnú až ideálnu predstavu o svojej budúcej rodine čo ma veľmi prekvapilo. Pre nich sú najčastejšími podmienkami pre život v rodine: absencia alkoholu, fajčenia, prítomnosť dôvery, spoľahlivosť, početnosti detí, vernosti, lásky. V dnešnej dobe je rodina, manželstvo podľa štatistík veľmi vzdialené, pretože preferujú voľné vzťahy. Počas môjho rozhovoru s osobou „A“ a „B“ som zistila, že dokonalá predstava o svojej budúcej rodine je prítomná. Podľa môjho názoru je nevyhnutné u detí túto predstavu rozvíjať, budovať a podporovať. Byť pre svoje ratolesti tým správnym vzorom.

Respondent vo veku 13 rokov odpovedal, že jeho obľúbenou témou je rodina. Ďalší respondent vo veku 15 rokov odpovedal intimita, ktorá je taká mocná splodiť dieťa, priviesť ho na svet a žiť s ním v radosť.

Medzi nejasné, neúplne prebraté témy patrila u respondenta vo veku 14 rokov téma Identita Ženy s cieľom spoznať svoje kvality, prednosti. Myslím si, že hovoriť o intimite u detí má svoj čas. Práve ním dieťa po jasnom vysvetlení pochopí. Intimita, by nemala byť skrytá. Každý rodič či animátor by mal v tejto oblasti hovoriť jasným, zrozumiteľným, dôverným jazykom pre konkrétnu vekovú kategóriu.

5.5 Zhrnutie výsledkov z analýzy:

Týmto interview chcem poukázať na uplatnenie sociálneho pedagóga v treťom sektore. Ako odborník sa môže realizovať v primárnej, sekundárnej, terciárnej prevencii. Kompetencie, ktoré môže využívať vo svojej práci v treťom sektore sú: adaptačná, poradenská, manažmentu, prevencie.

V primárnej prevencii sa môže realizovať vo forme prednášok, besedách. V sekundárnej a terciárnej oblasti napomáha pri ťažkých, náročných životných situáciách, pracuje s problémovými rodinami, napomáha pri resocializácii a následnej adaptácii v spoločnosti.

Prečo sa sociálny pedagóg tak málo využíva v praxi? Dôvodmi sú finančná situácia, legislatívne úpravy či nevedomosť jeho kompetencií.

Povolanie sociálneho pedagóga nie je zažité v podvedomí ľudí. Majú s ním veľmi málo skúseností, preto nie je v spoločnosti žiadaný.

ZÁVER

Cieľom záverečnej práce je zistenie možnosti využitia kompetencií sociálneho pedagóga v oblasti tretieho sektora, konkrétne v kresťanskom spoločenstve, a následné zistenie názorov na pôsobenie, spoluprácu odborníka v tejto oblasti. V teoretickej časti sme sa dostatočne rozobrali oblasť manželstva, rodiny, manželstva, rodičovstva a cirkevného spoločenstva. Venovali sme sa základným pojmom, definíciám, ktoré nám pomohli pri interview v praktickej časti.

Myslíme si, že v našom prieskume si prenikli do podstaty nášho vytýčeného cieľa. Sociálny pedagóg a cirkevné spoločenstvo majú ku sebe veľmi blízko. Nie všetci, ktorí tvoria cirkevné spoločenstvo sú veriaci. Stretávajú sa tam i s problémovými deťmi, mládežou, dospelými, ktorí si vyžadujú pomoc v rovine prirodzenej etiky. A práve na tomto mieste by mal stáť sociálny pedagóg ako odborník vo vzťahu k problémom, výchovy k úcte či k primárnej, sekundárnej, terciárnej prevencii.

POUŽITÁ LITERATÚRA:

BAKOŠOVÁ, Z. 2005. Sociálna pedagogika ako životná pomoc. Bratislava: Stimul, 2005. 219 s. ISBN 80-89236-00-6

BOROŠ, J. 1988. *Citový svet mladého človeka*. Bratislava: Smena, 1988. 212s. ISBN 073-020-88

CABANOVÁ, V. 2006. Kontext rodiny a spoločnosti v čase globalizácie, alebo potrebujeme zachovať tradičnú rodinu?. In *Rodina a škola*, 2006, roč. 54, č. 3, s. 12. ISSN 02131-6463

ELDREDGE, S., J. 2011. *Láska a vojna*. Bratislava: Vydali Redemptoristi, 2011. 240 s. ISBN 978-80-89342-23-5

Elektronická učebnica pedagogického výskumu. [online]. [cit. 2014-03-04]. Dostupné na <http://www.emetodologia.fedu.uniba.sk/index.php/kapitoly/interview/klasifikacia.php?id=i14p1>

Elektronická učebnica pedagogického výskumu. [online]. [cit. 2014-03-04]. Dostupné na <http://www.e-metodologia.fedu.uniba.sk/index.php/kapitoly/interview/dlзка.php?id=i14p6>

FERRERO, B. Šťastní rodiče: křesťanská výchova podle Dona Boska. Praha: Portál, 2004, 147 s. ISBN 80-7178-937-2

GABURA, J., Sociálna práca s rodinou. 1. Vyd. Bratislava: Občianske združenie sociálna práca, 2006. ,60s.

GÁBOROVÁ, L. 1999. *Sociálna psychológia pre učiteľov*. 2. Vydanie Prešov: Prešovská univerzita, 1999. 148s . ISBN 80-88885-64-7

GILLERNOVÁ, I., et. al., 2003. *Sociální dovednosti ve škole*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2003, 248 s., ISBN 978-80-247-3472-9

GORDON, T. 1995. *Úspěšná rodičovská výchova*. Mind control edicion, 1995. ISBN 963 04 5138 7

HATÁR, C. 2009. Poslanie sociálneho pedagóga ako pomáhajúcej profesie v podmienkach Slovenskej republiky. In *E- Pedagogium*: [online]. Olomouc: Univerzita Palackého, 2009, 2.roč. [cit.2014-02-27]. Dostupné na http://www.pdf.upol.cz/fileadmin/user_upload/PdF/e-pedagogium/05e-pedagogium_II-2009.pdf . ISSN 1213-7499. ISSN 1213-7499

JIRÁSKOVÁ, V. 1999. *Občan v demokratickej spoločnosti*. Praha.: Sociologické nakladatel'stvo, 1999. ISBN 80-85850-78-8 311, s. 29

KAMARÁŠOVÁ, L. 2009. Profesionálne kompetencie sociálneho pedagóga v prevencii sociálno-patologických javov. Banská Bystrica: PF UMB, 2009. 178 s. ISBN 978-80-8083-826-3

Katechizmus katolíckej Cirkvi. 1998.Spolok svätého Vojtecha, Trnava, 1998, 918s.
ISBN 80-7162-253-2

KELLER, J. 1995. *Úvod do sociologie*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995. 186s. ISBN 8085850060

KOPČANOVÁ, D. 2004. Plusy a mínusy rodičovskej výchovy. In *Vychovávateľ*, 2004, roč. 51, č. 9, s. 10-13. ISSN 0139-6919

KRAJČOVÁ, N. 2005. Rodina ako činiteľ výchovy detí. In *Kapitoly z teórie výchovy*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Fakulta humanitných a prírodných vied, 2005. ISBN 80- 8068- 322- 0

KRAUS, B. 2008 . *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2008. 216s. ISBN 978-80-7367-383-3

Liga pár páru v SR bilancuje rok 2013 [online]. [cit. 2014-02-30]. Dostupné na http://www.lpp.sk/index.php?option=com_multicategories&view=category&layout=blog&id=510&Itemid=102

LOFAJ, J. 2003. Rodina- spoľahlivá oáza. In *Rodina a škola*, 2003, roč. 51, č. 5, s. 21. ISSN 02131-6463

MASARIK, P. et. al., 2003. *Edukátor a jeho komunikatívne kompetencie*. Nitra: PF UKF Nitra, 2003, 142 s., ISBN 80-8050-571-3

MLČÁK, Z. 1996. *Vybrané kapitoly z psychologie manželství a rodiny*. 2.vyd. Ostrava: Ostravská univerzita, 1996. 150s. ISBN 80-7042-452-4

Občianske združenie Fórum života združuje niekoľko desiatok jednotlivcov a 46 členských organizácií. [online]. 2014. [cit.2014-02-28]. Dostupné na <http://www.forumzivota.sk/clenovia/>

Oslabenie rodiny v súčasnosti na Slovensku. 2012. In *Mosty k rodine*: [online]. Úsmev ako dar: TU, 1.vyd., 3roč., s. 6-7. [cit.2014-03-27]. Dostupné na <http://issuu.com/usmevakodar/docs/mosty2012/7?e=2111860/3063763>. ISSN 13382713

PINDEL R., 2004. *Życie wspólnoty w świetle Słowa Bożego*. Kraków: Salwator, 2004. 187s. ISBN 83-89289-40-7

PODMANICKÝ, I., GLASA J., 1999. *Výchova k manželstvu a rodičovstvu*. Bratislava: Metodické centrum, 96s.

PREVENDÁROVÁ, J., 1994. *Výchova k manželstvu a rodičovstvu*. Bratislava: Univerzita Komenského. 131str., ISBN 8022307793

PREVENDÁROVÁ, J., KUBÍČKOVÁ, G., 1996. *Základy rodinnej a sexuálnej výchovy*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1996, 83s., ISBN 8008012129

PREVENDÁROVÁ, J., KUBÍČKOVÁ, G. 1996. *Základy rodinnej a sexuálnej výchovy*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1996, 2. vydanie, 86 s. ISBN 80-08-01212-9

PREVENDÁROVÁ, J. 2000. *Výchova k manželstvu a rodičovstvu*. 1 vyd. Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2000. 128s. ISBN 80-08-02933-1

ROZINAJOVÁ, H. 1980. *Sex - manželstvo - rodičovstvo*. Martin: Osveta n. p., 1980.1vyd. 192s.

ROZINAJOVÁ, H. 1988. *Pedagogika rodinného života*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1988. 267 s.

ROZINAJOVÁ, H.1989. *O láske, sexe, manželstve a rodičovstve*. Martin: Osveta,1990, . ISBN 80-217-0113-7

PRŮCHA, J., 2002. *Učitel, současné poznatky o profesi*. Praha: Portál, 2002, 154 s., ISBN 80-7178-621-7

ŘEZÁČ, J. *Sociální psychologie*. Brno: Paido. 1998, 268 s. ISBN 80-85931-48-6

SKARUPSKÁ, H. 2006. *Úvod do kulturní a sociální antropologie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. 268s. ISBN 80-244-1509-7

SKUPNIK, J.,2002. *Manželství a sexualita z antropologické perspektivy*. [online]. Nauma: Brno.2002. [cit. 2014-03-04]. Dostupné na http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/prif/js10/panorama/web/modules/07_antropo_skupnik.pdf . ISBN 80-86258-27-0

Škola života. 1999. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška.128s. ISBN 80-7165-180-X

ŠTÚR, I. 2005. Rodinná atmosféra. In *Rodina a škola*, 2005, roč. 53, č. 4, s. 11. ISSN02131-6463

VANSÁČ, P. Kresťanské manželstvo a rodina - teória a prax. [online] Prešov: Úrad sociálnych vied a zdravotníctva bl. P. P. Gojdiča [cit.2014-02-23]. Dostupné na internete: <http://tftu.sk/studiaaloisiana/wp-content/uploads/2013/02/Kres%C5%A5ansk%C3%A9-man%C5%BElstvo-a-rodina-te%C3%B3ria-a-prax.pdf>

Vedenie spoločenstva. In *Communio- missio*: [online]. Farské hnutie: Fokoláre, 2003,čl.63, 6 vyd., [cit.2014-03-04]. Dostupné na internete: <http://www.communio.sk/citaj.php?id=63&issue=6>

Vedenie spoločenstva. In *Communio- missio*: [online]. Farské hnutie: Fokoláre, 2003,čl.60, 6 vyd., [cit.2014-03-04]. Dostupné na internete: <http://www.communio.sk/citaj.php?id=60&issue=6>

VETEŠKA, J. et. al., 2008. *Kompetence ve vzdělávání*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2008, 132 s., ISBN 978-80-247-1770-8

Výchova k manželstvu a rodičovstvu: Učebné osnovy. [online]. Arimes. 1988. . [cit. 2014-03-10]. Dostupné na internete http://www.statpedu.sk/files/documents/nereformne_rocniky/uo_8r_gym_vychova_k_manzelstvu_a_rodicovstvu.pdf . ISBN 80-967734-9-6

Zákon č.36/2005 Z.z., Zákon o rodine a o zmene doplnení niektorých zákonov. [online] [cit.2014-02-23]. Dostupné na <http://www.onlinezakony.sk/?lawlink=36/2005%20Z.z.>

ŽÁRY, I.,2013. Tretí sektor. [online]. [cit.2014-03-04].Dostupné na internete: http://www.zary.sk/virtualna_kniha/k10-3sektor.html.

Prílohy

Bakošová, Z., 2005 uvádza nasledovné kompetencie sociálneho pedagóga:

- Kompetencia manažmentu- zahŕňa v sebe osobné spôsobilosti sociálne orientovaného pedagóga. Ide o schopnosť tvoriť a riešiť výskumné projekty, pedagogickú terminológiu alebo riešenie úloh vyplývajúcich zo sociálnej politiky štátu. V oblasti výchovy detí a mládeže je sociálny pedagóg vychovávateľom a podporovateľom v ich osobnostnom raste.
- Kompetencia poradenstva
širšie psychologické kompetencie - hlavným cieľom je klientove ujasnenie si životných cieľov a lepšieho sebaznania.
vychádzanie z pedagogických teórií a výchovných nedostatkov – forma poradenstva, keď človek nepotrebuje terapiu, ale len zorientovanie sa vo vlastnej situácii pomocou odborného poradcu.
- Edukačná kompetencia
zahŕňa v sebe osobné spôsobilosti sociálne orientovaného pedagóga. Ide o schopnosť tvoriť a riešiť výskumné projekty, pedagogickú terminológiu alebo riešenie úloh vyplývajúcich zo sociálnej politiky štátu. V oblasti výchovy detí a mládeže je sociálny pedagóg vychovávateľom a podporovateľom v ich osobnostnom raste.
- Kompetencia prevýchovy
sociálny pedagóg využíva rôzne spôsoby sociálnej opory ako napr. poučanie, povzbudzovanie, diverziu, ventiláciu. Dôležité sú osobnostné predpoklady ako trpezlivosť, dôslednosť, pevná vôľa, dôvera.
- Kompetencia prevencie
primárna prevencia - cieľom je vytvoriť v spoločnosti atmosféru prijatia a pochopenia problémov
sekundárna prevencia - je zameraná napr. na úzky okruh mladých ľudí s cieľom poskytnúť im pozitívne vzory správania (Kamarášová, L., 2009).

Sociálny pedagóg vo vyššie uvedených organizáciách plní i nasledovné funkcie:

- *Preventívnu:* sociálny pedagóg podrobne analyzuje vzťah výchovy so sociálnym prostredím. Cieľom tejto analýzy je tvorba optimálnych podmienok pre pozitívnu, úspešnú

socializáciu, edukáciu, saturáciu základných bio – psycho – sociálnych, duchovných potrieb, kultiváciu osobnosti v duchu humanizmu, demokracie a tolerance.

- *Rozvíjajúcu, aktivizujúcu:* úsilím sociálneho pedagóga v tejto funkcii je opätovná harmonizácia, optimalizácia osobnosti dieťaťa či mladistvého po úspešnej sociálno – výchovnej intervencii. Na základe tohto poznania je možné do maximálnej miery aktivizovať a rozvíjať danú osobnosť.
- *Integračnú, adaptačnú:* sociálny pedagóg napomáha mládeži začleniť sa do širokého spektra spoločnosti s cieľom adaptácie, aktívnej participácie v prospech jednotlivca i celej komunity.
- *Kompenzačnú:* podstatou tejto funkcie je náhrada absentujúcich sociálnych a emocionálnych podnetov, zážitkov zážitkami a stimulmi z pestrého podnetného prostredia. Cieľom je saturácia základných fyziologických potrieb, duchovných potrieb, rozvoj kultivácie osobnosti po všetkých stránkach.
- *Anticipačnú:* anticipačná funkcia je zameraná na predvídanie sociálnych problémov, zmien, potrieb u detí a mládeže, predvídanie zmien v kultúrno – spoločenskom živote detí i mládeže sociálnym pedagógom.
- *Poradenskú a výchovnú:* poradenstvo predstavuje veľmi dôležitú rolu v socio – edukačnom procese. Prostredníctvom poradenstva dokáže sociálny pedagóg bližšie spoznať svojho klienta a poskytnúť mu pomoc. Do tejto oblasti je zahrnutý aj sociálno – pedagogický výcvik, v ktorom sa deti majú možnosť učiť ako zvládať, riešiť ťažké životné situácie, konflikty, pričom nadobúdajú nové schopnosti, skúsenosti, zručnosti a kontakty (Határ,C., 2009).